

Açık Öğretim Fakültesi Adalet Programı
HUK207U Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku Ders Notları

İÇİNDEKİLER

- Ünite 1: Yargı Örgütü Hukukunun Temel Kavramları ve Anayasa Yargısı
- Ünite 2: Adli Yargı
- Ünite 3: İdari Yargı
- Ünite 4: Uyuşmazlık Yargısı
- Ünite 5: Tebligat Hukuku ile İlgili Genel Bilgiler ve Tebligatın Yapılabileceği Kişiler
- Ünite 6: Tebligatın Yapılabileceği Yer, Tebligat Süreleri, Tebliğ Evrakı ve Giderleri
- Ünite 7: Tebligat Usulü
- Ünite 8: Usulsüz Tebligat ve Tebligat Sonuçları

İlgili Kanunlar (Doğrudan Erişim Adresi: http://afyonluoglu.org/tebligat_hukuku/)

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>
6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6216.pdf>
Anayasa Mahkemesi İchtüzüğü : <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/ictuzuk/>
2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2802.pdf>
6087 sayılı Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6087.pdf>

Adli Yargı

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6100.pdf>
5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.5235&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>
≡
2797 sayılı Yargıtay Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2797.pdf>

İdari Yargı

2575 sayılı Danıştay Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2575.pdf>
2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2576.pdf>
2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577.pdf>
6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf>

Hesap Yargısı

6085 sayılı Sayıştay Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6085.pdf>

Uyuşmazlık Yargısı

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2247.pdf>

İlgili Diğer Mevzuat

6545 sayılı TCK ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm>

Adli Yargı - Özel Mahkemelerle İlgili Mevzuat:

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun:

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.4787&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.7036.pdf>

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun:

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6502.pdf>

Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği (27.11.2014):

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141127-8.htm>

Tüketici Hakem Heyeti Raportörlüğü Yönetmeliği (27.11.2014):

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141127-9.htm>

3402 sayılı Kadastro Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3402.pdf>

2004 sayılı İcra İflas Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2004.pdf>

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5846.pdf>

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf>

Ceza Yargısı - Özel Mahkemelerle İlgili Mevzuat:

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

Tebliğata İlişkin Mevzuat

7201 sayılı Tebligat Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.7201.pdf>

Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik:

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.15828&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=h=>

Elektronik Tebligat Yönetmeliği :

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.29033&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=h=elektronik%20tebligat>

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu : <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5490.pdf>

6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6475.pdf>

PTT Tebligat İşletme Usul ve Esasları:

<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/105846?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşme:

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc054/kanuntbmmc054/kanuntbmmc05401483.pdf

Hukuki Alanda Uluslararası Adli Tebligat İşlemleri (Genelge):

https://www.adalet.gov.tr/Genelgeler/genelge_pdf/63-3.pdf

Hukuk Usulüne Dair Sözleşme:

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc055/kanuntbmmc055/kanuntbmmc05501574.pdf

Kısaltmalar

AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKS	MERNİS - Adres Kayıt Sistemi
AY	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
BİM	Bölge İdare Mahkemesi
BİMKGHK	Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun
ETY	Elektronik Tebligat Yönetmeliği
FSEK	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSKK	Hakimler ve Savcılar Kanunu
HSKK	Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanunu
İMİK	İş Mahkemeleri Kanunu
MTK	Milletlerarası Tahkim Kanunu
NHK	Nüfus Hizmetleri Kanunu
TebK	Tebligat Kanunu
TebY	Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
TKHK	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	Türk Medeni Kanunu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Ara Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Ara Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2016-2017 Ara Sınav Sorusu
◀ 2015 ▶	2015-2016 Ara Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2016 ▶	2016-2017 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2015 ▶	2015-2016 Dönem Sonu Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Üç Ders Sınav Sorusu
◀ 2017 ▶	2017-2018 Üç Ders Sınav Sorusu

◀ 2016 ▶	2016-2017 Üç Ders Sınav Sorusu
◀ 2015 ▶	2015-2016 Tek Ders Sınav Sorusu
◀ 2014 ▶	2014-2015 Tek Ders Sınav Sorusu
◀ 2013 ▶	2013-2014 Tek Ders Sınav Sorusu
◀ 2018 ▶	2018-2019 Yaz Okulu Sınav Sorusu

Bu özet dokümanı, AÖF Adalet Programı 2019-2020 öğretim yılı ders kitabı ve ilgili mevzuat esas alınarak hazırlanmış, ayrıca kitapta bulunan 8 ünite sonundaki toplam **80 soru** ve internette yayımlanmış olan geçmiş yıllarda sorulmuş toplam **300 soru** dikkate alınarak içerik genişletilmiştir.

ÜNİTE 1: Yargı Örgütü Hukukunun Temel Kavramları ve Anayasa Yargısı

Yargı:

- Şekli (organik):
 - Şekli Ölçüt: faaliyette bulunan makam
 - >> Yargı organlarının her türlü faaliyeti
- Maddi:
 - Maddi Ölçüt: devletin fonksiyonlarının ifasında başvuru işlemlerinin içeriği, maddî niteliği
 - >> hukukî uyumsuzlukları ve hukuka aykırılık iddialarını kesin olarak çözümleyen ve karara bağlayan bir devlet fonksiyonu

Biçimsel ölçüt, yukarıdaki iki ölçütün yetersiz kaldığı yerleri tamamlar. Bu bütünsellikte yargı fonksiyonu "*bağımsız ve tarafsız mahkemelerin yargısal usuller uygulanarak hukukî uyumsuzlukları ve hukuka aykırılık iddialarını kesin olarak çözme ve karara bağlama fonksiyonu*" şeklinde tanımlanabilir.

Mahkemelerin Bağımsızlığı İlkesi

(AY Md 9) Yargı Yetkisi: "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." ◀ 2015,2016 ▶ ▶ 2016 ▶

(AY Md 138) Mahkemelerin Bağımsızlığı : ▶ 2014 ▶

- "Hakimler, görevlerinde **bağımsızdırlar**;
- Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak **vicdani kanaatlerine göre** hüküm verirler.
- Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere **emir ve talimat veremez**; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.
- Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili **soru sorulamaz**, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.
- Yasama ve yürütme organları ile **idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır**; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." ▶ 2017 ▶

(AY Md 140) Hakimlik ve Savcılık Mesleği

"Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler."

"Hakimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, **Resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.**"

▶ 2016 ▶

"Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar." ▶ 2015 ▶

(AY Md 144) Adalet Hizmetlerinin Denetimi: "Adalet hizmetleri ile savcılarının idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığınca denetimi, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır."

(AY Md 26) Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti "...Bu hürriyetlerin kullanılması, ...yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir."

Hakimlik Teminatı

(AY Md 139) Hakimlik ve Savcılık Teminatı :

- "Hakimler ve savcılar **azlolunamaz**,

- kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayırlamaz;
- bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.
- Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır." ◀ 2018 ▶

Hakimler ve Savcılar Kurulu

(AY Md 159) Hakimler ve Savcılar Kurulu

"...Kurul, adlî ve idarî yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; "

"Hâkimler ve Savcılar Kurulu **13 üye**den oluşur; **iki daire** halinde çalışır." ◀ 2017,2018 ▶

"Kurulun, **üç üyesi** birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş adli yargı hâkim ve savcılar arasında, **bir üyesi** birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş idarî yargı hâkim ve savcılar arasında **Cumhurbaşkanınca**; **üç üyesi** Yargıtay üyeleri, **bir üyesi** Danıştay üyeleri, **üç üyesi** nitelikleri kanunda belirtilen yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasında **Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından** seçilir. Öğretim üyeleri ile avukatlar arasında seçilen üyelere, en az birinin **öğretim üyesi** ve en az birinin de **avukat** olması zorunludur"

"Üyeler **4 YIL** için seçilir. Süresi biten üyeler **bir kez daha seçilebilir.**"

"Kurulun, Adalet Bakanı dışındaki üyeleri, görevlerinin devami süresince Kurul tarafından **başka bir göreve atanamaz ve seçilemezler.**"

"Kurul, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez" ◀ 2014 ▶

"Kurulun **meslekten çıkarma cezasına** ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz." ◀ 2016 ▶

"Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar

ile adalet müfettişlerini ve hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçileri, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Adalet Bakanına aittir."

(HSKK Md 3/6) Kurulun Bağımsızlığı :

"Kurul; Bakan, Adalet Bakanlığı ilgili bakan yardımcısı ile Cumhurbaşkanınca seçilen dört ve Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilen yedi üyeden oluşur."

"Kurulun Başkanı, Bakandır."

(HSKK Md 4) Kurulun Görevleri: ◀ 2015 ▶

(1) a) Bakanlığın, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlamak. ◀ 2013 ▶

b) Hâkim ve savcılarla ilgili olarak;

- 1) Mesleğe kabul etme,
- 2) Atama ve nakletme,
- 3) Geçici yetki verme,
- 4) Her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma,
- 5) Kadro dağıtma,
- 6) Meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme,
- 7) Disiplin cezası verme,
- 8) Görevden uzaklaştırma, işlemlerini yapmak.

c) Adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma ile hâkim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması konularına münhasır olmak üzere genelge düzenlemek. ◀ 2015 ▶

d) Yargıtay ve Danıştaya üye seçmek

- Kurul; Başkanlık, Genel Kurul, daireler ve hizmet birimlerinden oluşur. Kurulun hizmet birimleri, Genel Sekreterlik ve Teftiş Kuruludur (AY Md 159)

Mahkeme Kavramı ve Tasnifi

Mahkeme (Osmanlıca): Hüküm verilen, muhakeme yapılan yer

>> Yargısal usuller uygulamak suretiyle, maddî anlamda yargı fonksiyonunu yerine getirmeyi üstlenmiş olan tüm kuruluşlar (Devlet mahkemeleri, hakem mahkemeleri, ...)

- Mahkeme kurma görevi, münhasıran yasama organına aittir.
- **Kanuni Hakim İlkesi**: Görev ve yetkisi **kanunla** belli edilmiş olan mahkemenin hâkimi
- **Tabii Hakim İlkesi**: Yargılanacak olan uyuşmazlığın **gerçekleşmesinden önce** yürürlükte bulunan **kanunlar aracılığıyla** görevi ve yetkisi belirlenmiş olan mahkemenin hâkimi
 - Amaçlar:
 - Kişilerin, hangi mahkeme önünde yargılanacaklarını kesin olarak bilmelerini mümkün kılmak
 - Bağımsız ve tarafsız mahkemeler önünde yargılanma haklarını güvence altına almak
 - Yargıya güveni sağlamak
 - Yürütmenin yargıya müdahalesini olabildiğince önlemek
 - Bu ilke, kişi dokunulmazlığı ve güvenliği ilkesine (AY Md 17) ve adil yargılanma hakkına (AİHS Md 6) hizmet eder.
 - Bu ilkeyi karakterize eden unsurlar: ◀ 2017 ▶
 - Öncedenlik
 - Kanunilik

>> Türk Hukuku'nda mahkeme kurma görevi, münhasıran yasama organına, yani TBMM'ye aittir.

AY Md 142: "Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir." ◀ 2016 ▶

(AY Md 36) Hak Arama Hürriyeti "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz."

(AY Md 40) Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir."

"Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır. "

"Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

Kuruluş ve çalışma biçimlerine göre mahkemeler ◀ 2015 ▶ ◀ 2017 ▶

- Tek hakimli
 - Sulh Hukuk
 - Asliye Hukuk
 - Asliye Ceza
- Çok hakimli
 - Asliye Ticaret
 - Ağır Ceza
 - Yargıtay
 - Danıştay
 - Anayasa Mahkemesi

Adli ve İdari Yargı: 3 Dereceli mahkeme yapısı vardır

Anayasa Yargısı ve Uyuşmazlık Yargısı : Tek dereceli mahkeme yapısı vardır

Yargı sistemine ilişkin derecelendirmede buldukları yere göre mahkemeler

- İlk derece mahkemeler (bidayet / vakıa / hüküm mahkemesi) ◀ 2015 ▶
 - Sulh hukuk, asliye hukuku, asliye ceza, ağır ceza, idare, vergi mahkemeleri ... ◀ 2018 ▶
- İkinci derece mahkemeler /istinaf mahkemeleri)
 - BAM
- Üst mahkemeler (Yüksek mahkemeler)
 - Yargıtay, Danıştay, AYM,

Görmeyi üstlenmiş oldukları uyuşmazlıkların niteliklerine ya da tarafların statülerine göre mahkemeler

- Genel Görevli Mahkemeler
 - Sulh hukuk mahkemesi
 - Asliye hukuk mahkemesi
- Özel Görevli Mahkemeler(Uzmanlık mahkemeleri) ◀ 2015 ▶
 - İş mahkemesi
 - Kadastro mahkemesi
 - Çocuk mahkemesi
 - ...

Yargı kolu (çeşidi/yolu/üzeni): Hukukî nitelik ve özellikleri itibariyle birbirine benzeyen uyuşmazlıkların aynı yargılama hukuku disiplinine ait ilke ve kurallar çerçevesinde çözüme kavuşturulmasından kaynaklanan kümeleşme

Yargılama Usullerinin Tanımlandığı Mevzuat:

- Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- Ceza Muhakemesi Kanunu
- İdari Yargılama Usulü Kanunu
- Medeni Usul Kanunu

Yargı Birliği Sistemi / Common Law: Kamu-hukuku, özel-hukuk ayrımı yoktur. Sadece adli yargı vardır.

- **Uygulandığı bazı ülkeler:** İngiltere, ABD, Kanada, Avustralya, Güney Afrika

Yargı Ayrılığı Sistemi: Adli yargının yanında devletle ilişkilerde idari yargı vardır. Her yargı kolunun kendi üst mahkemesi vardır.

- **Uygulandığı bazı ülkeler:** Fransa, Almanya, İtalya, Türkiye, ◀ 2016 ▶

- Türkiye'de 4 temel yargı yolu mevcuttur: ◀ 2017 ▶

- Anayasa yargısı (AYM)
- Adli yargı (Yargıtay)
- İdari yargı (Danıştay)
- Uyuşmazlık yargısı (Uyuşmazlık Mahkemesi)

*** Askeri Yargıtay, 6771 sayılı Anayasa Değişikliği kanunu ile kaldırılmıştır

◀ 2018 ▶ ◀ 2018 ▶

Ayrıca, Anayasa'da yüksek mahkemeler arasında sayılmamakla birlikte "Yargı" başlığı altında tanımlanmış olan:

- Seçim yargısı (YSK)
- Hesap yargısı (Sayıştay) ◀ 2015 ▶ ◀ 2015 ▶

ANAYASA YARGISI ve AYM (AY Md 146 - 153 vd.)

- Anayasa yargısı, 1961 Anayasası ile hukukumuzda girmiştir.
- Temel ilke, hukuk devleti ilkesidir. İkinci önemli ilke "Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı"dır.
- AYM, 2 bölüm ve Genel Kurul halinde çalışır.
- Yüce divan davaları dışında, dosya üzerinden inceleme yapar. Bireysel başvuruda duruşmaya karar verebilir.

Görevler

- **Norm Denetimi:** AYM'nin temel görevi anayasaya **şekil ve esas bakımından** uygunluk denetimi yapmaktır.

(AY Md 148) Görev ve Yetkileri "...Kanunların şekil bakımından denetlenmesi, son oylamanın, öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı; Anayasa değişikliklerinde ise, teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlıdır. Şekil bakımından denetleme, Cumhurbaşkanınca veya TBMM üyelerinin beşte biri tarafından istenebilir. Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren 10 GÜN geçtikten sonra, şekil bozukluğuna dayalı iptal davası açılmaz; def'i yoluyla da ileri sürülemez."

Soyut Norm Denetimi (İptal Davası Yolu): (AY Md 150) İptal Davası "Kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin, TBMM içtüzüğünün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı, Cumhurbaşkanına, TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere aittir."

(AY Md 151) Dava Açma Süresi "Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya içtüzüğün Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak **60 GÜN** sonra düşer"

(AY Md 151) Anayasaya Aykırılığın Diğer Mahkemelerde İleri Sürülmesi

"Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere **5 AY** içinde kararını verir."

"Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra **10 YIL** geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." ◀ 2016 ▶

(AY Md 153) Anayasa Mahkemesi Kararları "Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya TBMM İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak 1 YIL'ı geçemez"
"İptal kararları geriye yürümez."

Somut Norm Denetimi (İtiraz -def'i- Yolu): Bir mahkemede görülmekte olan bir davanın karara bağlanmasının, o davada kullanılacak hukuk normunun Anayasa'ya uygun olup olmamasına bağlı olması halinde yapılan denetimdir

- AYM'nin diğer görevleri: **(AY Md 148) ◀ 2018 ▶**
 - Bireysel başvuruları karara bağlar.
 - İhlâlê yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmâl nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir.
 - Kamu tüzel kişileri bireysel başvuru yapamaz.
 - Özel hukuk tüzel kişileri sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlâl edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilir .
 - Yalnızca Türk vatandaşlarına tanınan haklarla ilgili olarak yabancılar bireysel başvuru yapamaz.
 - Başvuru **30 GÜN** içerisinde yapılmalıdır. Haklı mazeret halinde, mazeretin kalktığı tarihten itibaren **15 GÜN** içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvuru yapılabilir.
 - Başvuruda eksiklik varsa en fazla **15 GÜN** ek süre verilir. **◀ 2014 ▶**
 - Tedbire karar verilmesi hâlinde, esas hakkındaki kararın en geç **6 AY** içinde verilmesi gerekir.
 - Yerindelik denetimi yapılamaz.
 - İdari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez.
 - Kanunları şekil (son oylamanın, öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı) ve esas bakımından denetler
 - Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil (teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı) bakımından inceler ve denetler
 - Yüce Divan sıfatıyla şu kişileri görevlerinden dolayı yargılar >> **Genel Kurul**
◀ 2017 ▶ ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
 - Cumhurbaşkanı
 - Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
 - Cumhurbaşkanı yardımcıları
 - Bakanlar
 - Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyeleri, Başsavcılar
 - Cumhuriyet Başsavcı vekili
 - HSK ve Sayıştay Başkan ve üyeleri
 - Siyasi partilere ilişkin dava ve başvurular, siyasî partilerin kapatılmasına ya da Devlet yardımından yoksun bırakılmasına ilişkin kararlar **(AY Md 148) >> Genel Kurul: Üçte iki oy çokluğu aranır**
 - Siyasî partilerin anayasaya uygunluğunun denetimi **(AY Md 69)**
 - Yasama dokunulmazlığına ilişkin kararlar
 - **(AY Md 85)** "Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine 84 üncü maddenin birinci, üçüncü veya dördüncü fıkralarına göre karar verilmiş olması hallerinde, Meclis Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak **7 GÜN** içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa

Mahkemesine başvurulabilir. Anayasa Mahkemesi, iptal istemini 15 GÜN içerisinde kesin karara bağlar."

- Yerel yönetimlerin sahip oldukları kendilerini yönetme haklarının korunması
- Seçimlerin anayasaya uygunluğunun denetimi

Üyeler:

- AYM 15 üyeden kurulur (**AY Md 146**) ◀ 2013 ▶ ◀ 2018 ▶
 - TBMM;
 - **iki üyeyi Sayıştay** Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden,
 - **bir üyeyi** ise baro başkanlarının serbest **avukatlar** arasından gösterecekleri üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer.
 - Cumhurbaşkanı;
 - **üç üyeyi Yargıtay,**
 - **iki üyeyi Danıştay** genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden;
 - en az ikisi hukukçu olmak üzere **üç üyeyi** Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan **öğretim üyeleri** arasından göstereceği üçer aday içinden;
 - **dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar** ile en az **5 YIL** raportörlük yapmış **Anayasa Mahkemesi raportörleri** arasından seçer.
- Üyeler **12 YIL**, başkan **4 YIL** için seçilir.
- Emeklilik yaşı 65'dir.
- Bir kimse 2 DEFA üyeliğe seçilemez.
- Anayasa Mahkemesi üyeliği, bir üyenin **hakimlik mesleğinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan** dolayı hüküm giymesi halinde **kendiliğinden**; görevini **sağlık** bakımından yerine getiremeyeceğinin kesin olarak anlaşılması halinde de, Anayasa Mahkemesi **üye tamsayısının salt çoğunluğunun** kararı ile sona erer.

ÜNİTE 2: Adli Yargı

Adli Yargı: "idarî yargının görev alanı dışında kalan ve genel olarak hukuk mahkemelerinin özel hukuk alanındaki yargısal faaliyetleri ile ceza kanunlarına göre suç sayılan fiiller hakkında devletin cezalandırma yetkisini kullanması ile ilgili faaliyetler

- **Medeni Yargı (Hukuk Yargısı):** hukuk mahkemelerinin özel hukuk alanında göstermiş oldukları yargısal faaliyetler
 - **Çekişmeli yargı (nizalı kaza) :** iki taraf arasındaki bir uyuşmazlığın taraflardan birinin talebi üzerine, bağımsız hâkim, tarafından yargısal usule uyulmak ve iki tarafa iddia ve savunma hakkı tanınmak suretiyle objektif hukuka göre çözüme kavuşturulması
◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
 - **Çekişmesiz yargı (nizasız kaza):** Ortada herhangi bir uyuşmazlığın ve hasmın bulunmadığı yargı türü (**HMK Md 382-388**)
 - **Örnekler:** Ergün Kılınma (**TMK Md 12**), Evlenmeye izin verilmesi (**TMK Md 126**), evlenme sürelerinin kısaltılması (**MK Md 132, II**), adın değiştirilmesi (**TMK Md 27**), bir kimsenin gaipliğine karar verilmesi (**TMK Md 32-35**), vasiye dava açmak için izin verilmesi (**TMK Md 462/8**), vesayet ve hacir işleri (**TMK Md 396 vd**), mirasçılık belgesi verilmesi, mecburi ticari defterlerin kaybolması halinde belge verilmesi, anonim şirketin kuruluşunu tasdik, kıymetli evrakın iptali, evlât edinmeye izin verme işleri ◀ 2013,2015 ▶ ◀ 2017 ▶ ◀ 2017 ▶

- **Ölçütler:** ◀ 2016 ▶
 - Uyuşmazlık yokluğu ölçütü
 - Subjektif hak yokluğu ölçütü
 - Re'sen harekete geçme ölçütü
 - Niza Yokluğu
 - İhtilaf Yokluğu
 - Hasım Yokluğu
- **Ceza Yargısı:** Ceza mahkemelerinin ceza hukuku alanındaki yargısal faaliyeti

İLK DERECE HUKUK MAHKEMELERİ

1. GENEL GÖREVLİ HUKUK MAHKEMELERİ

(5235 Md 5) Kuruluşu "Genel görevli hukuk mahkemeleri, her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca kurulur"

(5235 Md 7) Yargı Çevresi

"Genel görevli hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idarî sınırlarıdır"

"Büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki il ve ilçelerin adı ile anılan hukuk mahkemelerinin yargı çevresi, il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenir."

"Coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak bir hukuk mahkemesinin kaldırılmasına veya yargı çevresinin değiştirilmesine, özel kanunlarında yargı çevresi belirtilmemiş olan hukuk mahkemelerinin yargı çevresinin belirlenmesine, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir."

Sulh Hukuk Mahkemeleri

(5235 Md 5) Kuruluşu "Sulh hukuk mahkemeleri, genel görevli, tek hâkimli, ilk derece yargı yerleridir"

(HMK Md 4) Görevi : "Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;
 a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayırık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları,
 b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları,
 c) Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları,
 ç) Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları,
 görürler.

(HMK Md 383) "Çekişmesiz yargı işlerinde görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sulh hukuk mahkemesidir."

- Sulh hukuk mahkemesinde, kural olarak basit yargılama usulü uygulanır. **(HMK Md 316-322)**

Asliye Hukuk Mahkemeleri

- Bu mahkeme, sulh hukuk mahkemesinin ve özel görevli mahkemelerin görevleri dışında kalan ve özel hukuk ilişkilerinden doğan her türlü davaya bakar (5235 Md 6)
- Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkemedir (HMK Md 2) ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
- Asliye hukuk mahkemesinde, kural olarak yazılı yargılama usulü uygulanır. (HMK Md 118-186)

2. ÖZEL GÖREVLİ HUKUK (UZMANLIK) MAHKEMELERİ ◀ 2013 ▶ ◀ 2017 ▶

- **Asliye Ticaret Mahkemesi (TTK Md 5)** : "Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir"
 - Ayrı ticaret mahkemesi kurulmamış olan yerlerde, ticaret mahkemelerinin görev alanına giren dava ve işlere; o yer **asliye hukuk mahkemeleri** eşit olarak bakarlar. Bu halde, asliye hukuk mahkemesi, Ticari işlerden doğan bir uyuşmazlık hakkında ticari hükümleri uygulayarak, "asliye ticaret mahkemesi" sıfatıyla karar verir. ◀ 2014 ▶ ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
 - Kural olarak yazılı yargılama usulü uygulanır ◀ 2016 ▶
 - Çok hakimli mahkemedir.
 - Baktığı davalar:
 - Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri
 - Rehin karşılığında ödünç verme
 - Malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi
 - Rekabet yasağı
 - Yayın sözleşmesi
 - Kredi mektubu ve kredi emri
 - Komisyon sözleşmesi
 - Ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları
 - Saklama sözleşmeleri
 - Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri
 - Ayrıca:
 - 1) İflas, iflasın kaldırılması, iflasın kapatılması, konkordato ve yeniden yapılandırmadan kaynaklanan iş ve davaları
 - 2) 6102 sayılı TTK'nda hâkimin kesin olarak karara bağlayacağı işler ile davalar
 - 3) Şirketler ve kooperatifler hukukundan kaynaklanan genel kurul kararlarının iptali ve butlanına ilişkin davalara, yönetim organları ve denetim organları aleyhine açılacak sorumluluk davalarına, organların azline ve geçici organ atanmasına ilişkin davalara, fesih, infisah ve tasfiyeye yönelik davalar
 - 4) 6100 sayılı HMK'na ve 4686 sayılı MTK'na göre yapılan tahkim yargılamasında; tahkim şartına ilişkin itirazlara, hakemlerin seçimi ve reddine yönelik davalar ile yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine yönelik davalara ilişkin tüm yargılama aşamaları
 - Ticaret mahkemesi kurulmamış olan yerlerde, asliye hukuk mahkemesi, ticari işlerden doğan bir uyuşmazlık hakkında ticari hükümleri uygulayarak, "asliye ticaret mahkemesi" sıfatıyla karar verir (6102 Md 5) ◀ 2018 ▶

- **Aile Mahkemesi: (4787 Md 3)** - "Aile mahkemelerine, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış; adlî yargıda görevli, tercihan evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan hâkimler arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulunca atama yapılır"

Her aile mahkemesine; davanın esasına girilmeden önce veya davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyumsuzluk nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucunu bildirmek üzere, Adalet Bakanlığınca, tercihan; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından, birer psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı atanır. (4787 Md 5)

Aile mahkemesince karara bağlanan bu önlemlerin takip ve yerine getirilmesinde atanan psikolog, pedagoğ veya sosyal çalışmacılardan biri veya birkaçı görevlendirilebilir.

Genel kuraldan istisna olarak, nafaka davaları ile velâyete ilişkin dava ve işler basit yargılama usulüne tâbidir. (HMK Md 316/ç) ◀ 2018 ▶

- **İş Mahkemesi (7036 Sayılı Kanun):**
 - 20.11.201 tarihli HSK kararı ile Türkiye genelinde 15 ilde sosyal güvenlik mahkemesi kurulmuştur.
 - "Yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi ile işin veya işlemin yapıldığı yer mahkemesidir. Davalı birden fazla ise bunlardan birinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. İş kazasından doğan tazminat davalarında, iş kazasının veya zararın meydana geldiği yer ile zarar gören işçinin yerleşim yeri mahkemesi de yetkilidir. Bu hükümlere aykırı yetki sözleşmeleri geçersizdir" (İMK Md 6)
 - İş mahkemelerinde resen araştırma ilkesi uygulanır.
- **Tüketici Mahkemesi:** Tüketici işlemleri (gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukukî işlem) ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyumsuzluklara ilişkin davalarda tüketici mahkemeleri görevlidir (TKHK Md 73) Ancak belli parasal sınırı geçmeyen uyumsuzluklarda, tüketici hakem heyetlerine başvurma zorunluluğu vardır. (2019 yılı için 8.480 TL)
 - Tüketici davası (haksız ticarî uygulamalar ve ticarî reklâmlara ilişkin hükümler dışında, Kanuna aykırı bir durumun doğma tehlikesi olan hallerde, bunun önlenmesine veya durdurulmasına ilişkin ihtiyatî tedbir kararı alınması veya hukuka aykırı durumun tespiti, önlenmesi veya durdurulması amacıyla) bir topluluk davası olarak da açılabilir (TKHK Md 113, 73/6)
 - Tüketici davaları, tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesinde de açılabilir.
 - Tüketici mahkemeleri nezdinde Ticaret Bakanlığı, tüketiciler ve tüketici örgütleri tarafından açılan davalar, 492 sayılı Harçlar Kanununda düzenlenen harçlardan (kanun yolu harcı dahil) muaftır. ◀ 2014 ▶
 - Genel olarak tüketicileri ilgilendiren davalarda davacı, verilen kararların yayımlanmasını talep edebilir. Talebin mahkemece kabul edilmesi hâlinde bu karar, masrafları davalıdan alınmak üzere ülke düzeyinde yayımlanan gazetelerden en az üçünde derhâl ilan edilir (TKHK Md 73/7)
 - Tüketici hakem heyetleri,

- bir başkan (Ticaret İl Müdürü) ile dört üyeden (*uzman belediye personeli, baro üyesi, ticaret/esnaf odasından bir üye, tüketici örgütlerinden bir üye*) oluşan beş kişilik kurullardır.
- Heyetin çalışmalarına ve kararlarına esas olacak dosyaları hazırlamak ve uyuşmazlığa ilişkin raporu sunmak üzere **raportör** görevlendirilir (**TKHK Md 67/2**).
- Başvuru tüketicinin yerleşim yerinin bulunduğu veya tüketici işleminin yapıldığı yerdeki tüketici hakem heyetine yapılabilir (**TKHK Md 68/3**)
- Vekalet ücreti ödenmesine karar verilemez.
- Taraflar, tüketici hakem heyetinin kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren **15 GÜN** içinde tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz edebilir. İtiraz, tüketici hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. **◀ 2016, 2018 ▶**
- **Kadastro Mahkemesi:** Kadastro kanununun amacını (*ülke koordinat sistemine göre memleketin kadastral veya topoğrafik kadastral haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukuki durumlarını tespit etmek suretiyle TMK'nın öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin alt yapısını oluşturmaktır*) kadastro bölgesinde (*her ilin merkez ilçesi ile diğer ilçelerinin idarî sınırları içinde kalan yerler*) uygulamakta ortaya çıkacak uyuşmazlıkları çözer.
 - Uzun vadede geçici nitelikte mahkemelerdir.
 - Zaman bakımından görevler:
 - Her taşınmaz mal hakkında kadastro tutanağının düzenlendiği günde başlar.
 - Kadastro işlerinde mecburi tahkim uygulanmaz.
 - Görevleri:
 - kadastro komisyonu tarafından gönderilen tutanaklara ait davaları, kadastro sonuçlarının ilanı üzerine itirazı olanlarca açılacak davaları, mahalli hukuk mahkemelerinden kadastro mahkemesine devredilen dava ve dosyaları, kadastro mahkemelerine dava açıldıktan sonra, tesbitten önceki haklara dayanarak, asli müdahil olarak katılanların iddialarına dair uyuşmazlıkları
 - Konu bakımından görevleri:
 - Taşınmaz mal mülkiyetine ve sınırlı aynı haklara, tapuya tescil veya şerh edilecek veyahut beyanlar hanesinde gösterilecek sair haklara, sınır ve ölçü uyuşmazlıklarına, kadastroya ve tapu sicilini ilgilendiren benzeri davalara ve özel kanunlarca kendisine verilen işlere bakmak,
 - Kadastroya veya kadastro ile ilgili verasete ait uyuşmazlıkları çözümlemek, istek üzerine veraset belgesi vermek,
 - Yalnız kadastro işleri için geçerli ve sınırlı olmak üzere; velisi veya vasisi bulunmayan küçüklere ve kısıtlılara kayyım tayin etmek, bunların menfaatlerini korumak amacıyla Türk Medenî Kanunu'nun hâkimin iznini şart kıldığı hallerde bu izni vermek.
 - Yalnız kadastro işleri ile sınırlı olmak üzere Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334 ve devamı maddeleri gereğince, adlî yardım isteklerinin inceleyerek karara bağlamak.
 - Hakkında kadastro tutanağı düzenlenen taşınmaz mallara ilişkin ihtiyatî tedbir kararlarını vermek ve bu kararı hemen o yerin kadastro ve tapu sicili müdürlüklerine bildirmek.

- **İcra Mahkemesi:**
 - **İdari Görevleri**
 - icra mahkemesi hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin gözetim ve denetimini yapar ve idarî işlerine bakar (*İİK Md 4*)
 - İcra ve iflâs daireleri, 4 üncü maddedeki esaslara göre icra mahkemesi hâkiminin daimî gözetimi ve denetimi altındadır. İcra mahkemesi hâkimi, icra müdür ve yardımcılar hakkında, ayrıca icra müdürlüklerinde görev yapan diğer memur ve görevliler hakkında disiplin cezası tayinine yetkilidir (*İİK Md 13*)
 - **Danışma Niteliğinde Görevleri**
 - (*İİK Md 121*) "Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarıdaki maddelerde gösterilmeyen başka nevi malların satılması lazım gelirse icra memuru satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar."
 - **Yargı Görevleri**
 - İcra dairelerinin işlemlerine karşı **7 GÜN** içinde yapılacak şikâyetleri (*İİK Md 16*) **10 GÜN** içinde karara bağlamak (*İİK Md 18*)
 - Alacaklının (borçlunun yapmış olduğu) itirazın kaldırılması taleplerini (*İİK Md 68, 68/a, 147, 150/a, 269/c, 275*) inceleyip karara bağlamak
 - Haciz ve iflastaki istihkak (*malikin, haklı bir nedene dayanmayan zilyede karşı açabileceği dava türü*) davalarına bakmak (*İİK Md 97*)

>> İcra mahkemelerinde basit yargılama usulü uygulanır.

>> İcra mahkemesi kararları, mahkemenin ilke olarak belirli belge ve delillere dayalı bir biçimde sınırlı inceleme yapması nedeniyle, kural olarak maddî anlamda kesin hüküm teşkil etmez.
İstisnalar: İhalenin feshi davası, istihkak davası, ...

- **Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi (5846 -FSEK- ve 6769 sayılı Kanunlar):**
 - Dava konusunun miktarı dikkate alınmaksızın, marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların ihlâlüne ilişkin hukukî yaptırımlar bu mahkemenin görev alanına girmektedir.
 - Fikrî ve sınai haklar **hukuk/ceza** mahkemesi kurulmadığı ve yargı çevresinin bu mahkemelerin bulunduğu mahallere bağlanmadığı yerlerde, fikrî ve sınai haklar hukuk/ceza mahkemesinin görev alanına giren dava ve işlere;
 - bir asliye ceza mahkemesi olan yerlerde bu mahkemenin;
 - iki asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde **1 numaralı** asliye **hukuk/ceza** mahkemesinin;
 - ikiden fazla asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde ise **3 numaralı** asliye **hukuk/ceza** mahkemesinin bakar. (HSK 893 sayılı karar) **◀ 2016 ▶**

İLK DERECE CEZA MAHKEMELERİ

1. GENEL GÖREVLİ CEZA MAHKEMELERİ

Sulh Ceza Hakimliği

- (*5235 Md 10*) (*Sulh Ceza Mahkemeleri kaldırılarak*) "Yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla sulh ceza hâkimliği kurulmuştur"
- Müstakilen sulh ceza hâkimliğinde görevlendirilen hâkimler, Adlî yargı adalet komisyonlarınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.
- Görevlerinin bazıları:

- Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek **(5235 Md 10)** ◀ 2017, 2018 ▶
- Tanıklıktan veya yeminden sebepsiz çekilme- tedbir almaya **(CMK Md 74)**
- Soruşturma aşamasında, Cumhuriyet Savcısınca kabul edilmeyen ret isteminin incelenmesi **(CMK Md 69)**
- Uzman hekim önerisi üzerine şüpheli/saniğin sağlık kurumunda gözlem altına alınmasına **(CMK Md 74)**
- Gözaltı emrine karşı serbest bırakmak için yapılan başvuruları sonuçlandırma **(CMK Md 91)**
- Gözaltı sürecinde sorgulama **(CMK Md 91)**
- Yakalama emri düzenleme **(CMK Md 98/1)**
- Şüphelinin tutuklanması **(CMK Md 101/1)**
- Tutukluluğun incelenmesi **(CMK Md 108)**
- Adli kontrol kararı **(CMK Md 110)**
- Avukat bürosunda aramaya karşı koyma durumunda ilgili şeyin incelenerek karar verilmesi **(CMK Md 130)**
- Suçüstü hâli ile gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde soruşturmanın yapılması **(CMK Md 163)**
- Cumhuriyet Savcısının kararına yapılan itirazları karara bağlama **(CMK Md 173)**
- Zorlama amaçlı el koyma kararı **(CMK Md 248/1)**
- Kaçak hakkında tutuklama kararı **(CMK Md 248/5)**
- Suç konusu olmayan eşyanın müsaderesi **(CMK Md 259)**

Asliye Ceza Mahkemesi

- Asliye ceza mahkemeleri, kanunların ayrıca görevli kıldığı durumlar saklı kalmak üzere, sulh ceza hâkimliği ve ağır ceza mahkemeleri ile özel görevli ceza mahkemelerinin görevleri dışında kalan dava ve işlere bakarlar
- Bu mahkemelerinin görevinin belirlenmesinde ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur
- Yanında Cumhuriyet Başsavcılığı bulunur.

Ağır Ceza Mahkemesi

- Toplu (1 başkan ve 2 üye ile toplanır) mahkemedir.
- Görevleri:
 - Yağma **(TCK Md 148)**
 - İrtikâp **(TCK Md 250/1 ve 2)**
 - Resmî belgede sahtecilik **(TCK Md 204/2)**
 - Nitelikli dolandırıcılık **(TCK Md 158)**
 - Hileli iflâs **(TCK Md 161)**
 - Terörle Mücadele Kanunu kapsamında açılan davalar
 - Ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve 10 YIL'dan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlar ◀ 2015 ▶
- Yanında Cumhuriyet Başsavcılığı bulunur.

2. ÖZEL GÖREVLİ CEZA (UZMANLIK) MAHKEMELERİ ◀ 2015,2018 ▶

- **Çocuk Mahkemesi**
 - Suç işleyen çocukların yargılandığı, hâkim ve savcısının özel eğitimden geçirildiği, sosyal çalışmacının çocuğun durumu üzerine rapor vererek yargılamayı yönlendirebildiği özel bir mahkemelerdir
 - Çocuğu yüksek yararı ilkesi gözetilir.
 - Duruşmada Cumhuriyet Savcısı bulunmaz.
 - Cumhuriyet Savcısı, mahkeme kararına karşı kanun yoluna başvurabilir.
 - Mahkeme, suçta sürüklenen çocuklar hakkındaki davalara bakar ve çocuklar hakkında açılan kamu davalarına bakar.
 - Mahkemeye SHÇEK sosyal çalışma görevlisi (tercihen, çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar) atanır.
 - Bu görevli, çocuk hakkında sosyal inceleme yaparak hazırladığı raporu sunar ve ifade alınması / sorgusu sırasında yanında bulunur.
- **Fikrî ve Sinaî Haklar Ceza Mahkemesi** 5846 sayılı *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu* ve 6769 sayılı *Sinaî Mülkiyet Kanunu*
- **İcra (Ceza) Mahkemesi** 2004 sayılı *İcra İflas Kanunu*
 - İcra mahkemesi, icra ve iflasla ilgili suçlarla ilgili yargılama aşamasında, **icra ceza mahkemesi** adını alır.
- **Kadastro Mahkemesi** 3402 sayılı *Kadastro Kanunu*

CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

>> Cumhuriyet başsavcılıkları, yetki alanları içerisinde yürüttükleri bu mahkemelerin görevine giren suçlarla ilgili soruşturmaları yapar ve ivedi, zorunlu işlerin tamamlanmasından sonra düşünce yazısına soruşturma evrakını ekleyip ağır ceza mahkemesi veya özel kanunlarla kurulan diğer ceza mahkemelerinin Cumhuriyet başsavcılığına gönderirler **(5235 Md 21)**

- Cumhuriyet Başsavcısı
- Cumhuriyet Başsavcı Vekili
- Cumhuriyet Savcıları
- Yazı İşleri Müdürlüğü
- (Gerekli görülürse) İdari / mali / Teknik işler müdürlükleri

Cumhuriyet Baş Savcısı - Görevler:

- Kamu davasının açılmasına yer olup olmadığına karar vermek üzere soruşturma yapmak veya yaptırmak
- Kanun hükümlerine göre, yargılama faaliyetlerini kamu adına izlemek, bunlara katılmak ve gerektiğinde kanun yollarına başvurmak
- Kesinleşen mahkeme kararlarının yerine getirilmesi ile ilgili işlemleri yapmak ve izlemek

Cumhuriyet Savcısı - Görevler:

- Adli göreve ilişkin işlemleri yapmak
- Duruşmalara katılmak ve kanun yollarına başvurmak
- Cumhuriyet başsavcısı tarafından verilen adli ve idari görevleri yerine getirmek
- Gerektiğinde Cumhuriyet başsavcısına vekâlet etmek

BÖLGE ADLİYE (İSTİNAF) MAHKEMELERİ

- **Kuruluş (5235 Md 25)** : HSK'nın olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından kurulur
- **Yargı çevre belirlenmesi, değiştirilmesi, kaldırılması (5235 Md 25)** : Adalet Bakanlığının önerisi üzerine HSK tarafından karar verilir
- **Mevcut istinaf mahkemeleri (15 tane)**: İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Konya, Samsun, Adana, Erzurum, **Diyarbakır**, Antalya, Gaziantep, **Kayseri**, Sakarya, **Trabzon, Van** (*Kırmızı renklendirilenler henüz açılmadı: 01.12.2019*)
- **BAM Görev başlama tarihi**:
 - 20.07.2016: Antalya, Ankara, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Samsun
 - 05.07.2017: Adana, Bursa
 - 06.06.2018: Konya, Sakarya
- **Birimler ve Görevleri: (5235 Md 26) ◀ 2016 ▶**
 - **Başkanlık**:
 - başkanlar kuruluna ve adalet komisyonuna başkanlık etmek
 - başkanlar kurulu ile komisyon kararlarını yürütmek
 - mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak
 - genel yönetim işlerini yürütmek ve bu yolda uygun göreceği önlemleri almak
 - hukukî veya fiilî nedenlerle bir dairenin kendi üyeleri ile toplanamadığı hâllerde ilgisine göre diğer dairelerden kıdem ve sıraya göre üye görevlendirmek
 - bölge adliye mahkemesi memurlarını denetlemek veya denetletmek
 - personelden kendisine doğrudan bağlı olanlar hakkında ilgili kanunda belirtilen disiplin cezalarını uygulamak
 - hükme bağlanan işlerde adli yargı ilk derece mahkeme hâkim ve savcılarına verilen not fişlerini mercilerine göndermek
 - **Ceza Daireleri Başkanlar Kurulu: ◀ 2015 ▶**
 - **Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu:**
 - **Cumhuriyet Başsavcılığı**:
 - Yazı işleri müdürlüğüne ilaveten ayrıca idari işler müdürlüğü bulunur.
 - **Adalet Komisyonu**: Daire başkanlarından bir asil üye ile Cumhuriyet Başsavcısından oluşur.
 - Bölge adliye mahkemeleri hâkim ve savcılar dışında kalan personeli hakkında, kanunlarla adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna verilen tüm görevleri yerine getirir
 - **Daireler**:
 - Görüşmeler gizli yapılır, kararlar çoğunlukla verilir
 - Görevler:
 - adli yargı ilk derece ceza/hukuk mahkemelerinden verilen ve kesin olmayan hüküm ve kararlara karşı yapılan başvuruları inceleyip karara bağlamak
 - yargı çevresi içerisinde bulunan adli yargı ilk derece ceza/hukuk mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek
 - yargı çevresindeki yetkili adli yargı ilk derece ceza/hukuk mahkemesinin bir davaya bakmasına fiilî veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı sınırları kapsamının belirlenmesinde tereddüt edildiği takdirde, o davanın BAM yargı çevresi içerisinde başka bir hukuk mahkemesine nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek
 - **Ceza Daireleri** (En az 2):
 - **Hukuk Daireleri** (En az 3):

>> İstinaf kanun yolunda, temyizden farklı olarak, ilk derece mahkemesinin kararının yanlış bulunması halinde, sadece **kararın bozulması** ile yetinilmeyip, duruma göre **yeniden yargılama** da yapılmaktadır.

>> Temyizde, kural olarak sadece **hukuka uygunluk denetimi** yapılırken, istinafta hem maddî vakia hem de hukuki denetim yapılmaktadır.

YARGITAY

Birimler, Organlar ve Görevleri

- Birinci Başkanlık (2797 Md 4)
- Cumhuriyet Başsavcılığı (2797 Md 6, 27, 28)
- İdari Birimler (2797 Md 48-53) ◀ 2015 ▶ ◀ 2016 ▶
 - Yayın Kurulu
 - Tasnif Kurulu
 - Yayın İşleri Müdürlüğü
 - Sağlık Müdürlüğü
 - Eğitim ve Sosyal İşler Müdürlüğü
 - Bilgi İşlem Müdürlüğü

Karar Organları ◀ 2016 ▶

- Daireler (2797 Md 5, 14, 40)
 - 12 hukuk, 12 ceza dairesi vardır (2797 Md 5) [Önceden 23 + 23 adet olan daire sayısı üç yıl içinde 12 + 12 olmak üzere azaltılacaktır. Şu anda 20 hukuk 22 ceza dairesi vardır]
 - Her dairede yeteri kadar **tetkik hâkimi** bulunur (2797 Md 36) Tetkik hâkimleri, daire başkanlarının kendilerine verecekleri dosyaları süresinde incelerler, incelemeleri sonucunu düşünceleriyle birlikte bütün delilleri kapsayacak ve anlaşılacak biçimde düzenleyecekleri raporlarını kurulda okurlar, gerekli açıklamayı yaparlar.
 - Daireler arası işbölümü, Başkanlar Kurulu hazırlar ve toplantıda **7 GÜN** önce ilan edilerek Büyük Genel Kurul onayına sunar. Öneri, 1/3 ÜTS (üye tam sayısı) ile değiştirilerek de onaylanabilir.
- Hukuk (HGK) ve Ceza (CGK) Genel Kurulları (2797 Md 7, 15)
 - **Görevler:**
 - Yargıtay dairelerinin bozma kararlarına karşı mahkemelerin vermiş oldukları direnme (ısrar) kararlarını, bu kararlar kararına direnilen dairece yerinde görülmezse inceleyip kesin olarak karara bağlar.
 - Yargıtay özel dairelerinin ilk derece mahkemesi olarak verdikleri hüküm ve kararları **temyizen inceler**.
 - Bu kapsamda gönderilen dosyada ön inceleme yapan hukuk dairesi, görevli olmadığı kanaatine varırsa, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vermek suretiyle dosyayı **Hukuk İşbölümü İnceleme Kuruluna** gönderir.
 - Aynı veya farklı yer bölge Adliye mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar bakımından hukuk / ceza daireleri arasında uyuşmazlık bulunursa veya Yargıtay hukuk / ceza daireleri arasında içtihat uyuşmazlıkları bulunursa ya da Yargıtay dairelerinden biri; yerleşmiş içtihadından dönmek isterse, benzer olaylarda birbirine uymayan kararlar vermiş bulunursa, bunları **ıçtihatların birleştirilmesi** yoluyla kesin olarak karara bağlar
- Büyük Genel Kurul (BGK) (2797 Md 8, 16)
 - İçtihat uyuşmazlıklarını giderir ve içtihatları birleştirir
 - Yargıtay İç Yönetmeliğini yapar
 - Birinci başkanı/vekili, daire başkanlarını ve kurul üyelerini seçer

- Başkanlar Kurulu (2797 Md 9, 17)
 - Hukuk ve ceza daireleri arasında meydana gelen görev ve iş bölümü uyumsuzluklarını kesin karara bağlar
 - İçtihadı birleştirme görüşmelerine ve kararlarının alınmasına ilişkin olarak ilke kararları alır
 - Birinci Başkanlık Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu ile Yönetim Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazları kesin olarak karara bağlar
- Birinci Başkanlık Kurulu (2797 Md 10, 17, 18)
- Yönetim Kurulu (2797 Md 12, 20)
- Yüksek Disiplin Kurulu (2797 Md 11, 19)

>> Yargıtay, kanunlarla gösterilen belli davalara ise ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar

- (2797 Md 11, 13) "
 1. Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümleri ilk ve son merci olarak inceleyip karara bağlamak,
 2. Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili ve özel kanunlarında belirtilen kişiler aleyhindeki görevden doğan tazminat davalarına ve bunların kişisel suçlarına ait ceza davalarına ve kanunlarda gösterilen diğer davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmak,
 3. Kanunlarla verilen diğer işleri görmek."

>> "Yargıtay üyeleri 12 YIL için seçilir. Bir kimse iki defa Yargıtay üyesi seçilemez" (2797 Md 29)

ÜNİTE 3: İdari Yargı

İdari Yargı: İdarenin kamu gücüne dayalı olarak yaptığı, kamu hukuku kurallarına tâbi işlem, eylem ve sözleşmelerinden doğan uyumsuzlukları çözümlenmekle görevli yargı koludur.

Genel Hususlar

BİM, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri açısından:

- **Kuruluş:** Adalet Bakanlığınca kurulur ve İçişleri Bakanlığı ile Maliye Bakanlığının görüşleri alınarak yargı çevreleri tespit olunur. (2576 Md 2/1)
- **Kaldırılma:** Bu Mahkemelerin kaldırılması, aynı görüş süreci sonrasında Adalet Bakanlığının önerisi ile HSK tarafından yapılır. (2576 Md 2/3)
- **İşbölümü:** Aynı yargı çevresindeki mahkemeler arasındaki işbölümü HSK tarafından yapılır. (2576 Md 2/4)
- **Mahkeme Kurulları:** başkan ve 2 üyeden oluşur, üye tam sayısı ile toplanır ve oy çokluğu ile karar verir. (2576 Md 4)
- Mahkeme kural olarak kurul halinde toplanarak, ancak parasal sınırı aşmayan ve konusu belli parayı içeren idari işlemlere karşı açılan iptal davaları ile tam yargı davalarında, idare mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenerek işler (2576 Md 7/1)
- **Usûl:** Mahkemelerde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır. (2577 Md 1/2), delillerin araştırılmasında kendiliğinden (resen) araştırma ilkesi uygulanır (2577 Md 20/1)
- **Dava açma süresi,** Danıştayda ve idare mahkemelerinde **60 GÜN**, vergi mahkemelerinde **30 GÜN**'dür. (2577 Md 7)

İlk Derece Mahkemeler:

- **İdare Mahkemeleri:** ◀ 2018 ▶
 - İdari yargı alanında **genel görevli, çok hâkimli** mahkemelerdir.
 - İdari Dava Türleri (2577 Md 2)

- **İptal Davası:** İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile, hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için, menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan davalar
- **Tam Yargı Davası:** İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar ◀ 2018 ▶ ▶ 2018 ▶
- **İdari Sözleşmelerden Doğan Davalar:** Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar
 - (2577 Md 2/2) "İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin **hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır**. İdari mahkemeler; **yerindelik denetimi yapamazlar**, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya **idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremezler**"
 - (2577 Md 31/1) "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakim **davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukununu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında HMK Kanunu hükümleri uygulanır.**"
- **Vergi Mahkemeleri:** ▶ 2015,2018 ▶ ▶ 2018 ▶
 - İdari yargı alanında vergi davalarını görmekle ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un uygulanmasına ilişkin davaları çözmekle görevli, **çok hâkimli** mahkemelerdir.

İkinci Derece Mahkemeler:

- **Bölge İdare Mahkemeleri (BİM):** (20.08.2016 itibarı ile göreve başlamıştır)
 - Birim ve Organlar: ▶ 2016 ▶
 - **Başkanlık**
 - Görevleri:**
 - BİM başkanlar kuruluna ve adalet komisyonuna başkanlık etmek, alınan kararları yürütmek,
 - BİM dairelerinden birine başkanlık etmek,
 - Mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak ve bu yolda uygun göreceği önlemleri almak,
 - BİM'in genel yönetim işlerini yürütmek,
 - BİM memurlarını denetlemek,
 - Dairelerin benzer olaylarda kesin olarak verdikleri kararlar arasındaki uyuşmazlığın giderilmesi için başkanlar kuruluna başvurmak ▶ 2016 ▶
 - **Başkanlar Kurulu**
 - Bölge idare mahkemesi başkanı ile daire başkanlarından oluşur
 - **Görevleri:**
 - Daireler arasında iş bölümünü belirlemek
 - Dairelerde / diğer BİM'lerde verilen kesin kararlar arasında aykırılık/uyuşmazlık bulunması halinde resen / BİM başvurusu / istinaf yoluna başvurma hakkına bulunanların başvurusu üzerine kendi görüşlerini ekleyerek Danıştay Başkanlığı'na iletme ▶ 2016 ▶
 - **Daireler**
 - Mevcut Daireler:

- İdari Daire
- Vergi Dairesi
- Görüşmeler gizli yapılır, kararlar çoğunlukla verilir.
- **Görevleri:**
 - ilk derece mahkemelerince verilen ve istinaf yolu açık olan nihai kararlara karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyerek karara bağlamak ◀ 2013 ▶ ◀ 2015,2018 ▶
 - ilk derece mahkemelerince yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak ◀ 2017 ▶ ◀ 2017 ▶
 - yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki görev ve yetki uyumsuzluklarını çözmek
 - yargı çevresi içinde bulunan yetkili ilk derece mahkemesinin bir davaya bakmasına fiili veya hukuki bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargı çevresi sınırlarında tereddüt edildiği veya iki mahkemenin de aynı davaya bakmaya yetkili olduklarına karar verdikleri hâllerde; o davanın bölge idare mahkemesi yargı çevresi içinde bulunan başka bir mahkemeye nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek
- **Adalet Komisyonu**
 - BİM başkanı ve HSK tarafından belirlenene 2 daire başkanından oluşur. Ayrıca HSK'nın belirlediği 2 yedek üye vardır.
- **Müdürlükler**
 - Başkanlık ve dairelerde yazı işleri müdürlüğü ve idari işler müdürlüğü bulunur.
 - Danıştay daire başkanı ve üyeleri, istekleri üzerine HSK tarafından BİM başkanlığına veya daire başkanlıklarına dört yıllığına atanabilirler. Bu şekilde atananların tüm özlük, maddi ve idari hakları korunur.
 - "*Gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak bölge idare mahkemesi daireleri arasındaki iş bölümü, Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenir.*" (**BİMKGHK Md 3/D-3**) ◀ 2015 ▶

Yüksek İdare Mahkemesi

- **Danıştay:**
 - "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek İdare Mahkemesi, danışma ve inceleme Merciidir" (**2575 Md 1**) ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
 - İdari yargı kolunda hem ilk derece hem de üst (son) derece mahkeme olarak görev yapar ◀ 2015, 2016, 2017, 2018 ▶
 - **Karar Organları:** ◀ 2013 ▶ ◀ 2016, 2017, 2018 ▶
 - **Genel Kurul**
 - Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeler ile Genel Sekreterden oluşur.
 - **İdari İşler Kurulu**
 - **İdari daire başkanı** ile her takvim yılı başında Başkanlık Kurulunca **idari daireden** seçilecek **2 üye** ve her **dava dairesi başkan veya üyeleri** arasından seçilecek **1 üye**den oluşur.
 - **Görevleri:**
 - Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini
 - Kanunlarda Danıştay İdari İşler Kurulunda görüşüleceği yazılı olan işleri
 - Danıştay idari daire ve kurulları arasında çıkacak görev uyumsuzlukları
 - İdari dairelerden çıkan işlerden Danıştay başkanının havale edeceği işleri

- Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca ilgili dairece birinci derecede verilen men'î muhakeme kararlarını kendiliğinden, lüzumu muhakeme kararlarını ise itiraz üzerine **◀ 2016 ▶** inceler ve gerekiyorsa karar bağlar ya da düşüncesini bildirir.

İdari Dava Daireleri Kurulu

- Her idari dava dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen **14 üye**den oluşur.
- Toplantı ve görüşme yeter sayısı **11**'dir.
- **Görevleri: (2575 Md 38)**
 - Bölge idare mahkemelerinin idare dairelerince verilen **ısrar kararları** ile idari dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları **temyizen inceler**.

Vergi Dava Daireleri Kurulu

- Vergi dava dairelerinin **başkanları** ile her vergi dava dairesinden iki yıl için Başkanlık Kurulu tarafından görevlendirilen **3 asıl** ve **3 yedek üye**den oluşur
- **Görevleri: (2575 Md 38)**
 - Bölge idare mahkemelerinin vergi dairelerince verilen **ısrar kararları** ile vergi dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları **temyizen inceler**

İçtihatları Birleştirme Kurulu

- Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, dava daireleri başkanları ve üyelerinden kurulur
- **Görevleri: (2575 Md 39)**
 - Dava dairelerinin veya idari ve vergi dava daireleri kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık görüldüğü ya da birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay başkanının havalesi üzerine, Başsavcının düşüncesi alındıktan sonra işi inceler ve lüzumlu görürse, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar verir

Başkanlar Kurulu

- Danıştay Başkanının başkanlığında Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanlarından oluşur
- **Görevleri: (2575 Md 52)**
 - Danıştay daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını karara bağlamak **◀ 2017 ▶**
 - Ayrı yargı çevrelerinde bulunan idare ve vergi mahkemeleri arasında görev ve yetkiye ilişkin uyuşmazlıklarda ve bağlantılı davalarda merci tayinini yapmak
- Başkanlar Kurulu kararı kesindir, başka bir yargı merciine başvurulamaz **(2575 Md 52/3)**

Başkanlık Kurulu (2575 Md 52/A)

- Danıştay Başkanının başkanlığında, üçü daire başkanı üçü Danıştay üyesi olmak üzere **6 asıl** ve ikisi daire başkanı ikisi Danıştay üyesi olmak üzere **4 yedek üye**den oluşur.
- **Görevleri:**
 - Dava daireleri arasındaki işbölümünü belirlemek
 - Üyelerin görev yerlerini, dairelerin iş durumunu ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak belirlemek
 - Zorunlu hâllerde daire başkanı ve üyelerin dairelerini değiştirmek

- Danıştay tetkik hâkimlerinin çalışacakları daireleri, kurulları ve görecekları işleri belli etmek ve gerektiğinde yerlerini değiştirmek
- Kurul kararlarına karşı ilgililerce Başkanlar Kuruluna **7 GÜN** içinde itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

Yüksek Disiplin Kurulu

- **Danıştay Başkanının** başkanlığında her takvim yılı başında, Danıştay Genel Kurulunca her daireden seçilecek **1'er üye** ile ikisi dava daireleri ve biri de idari daireler başkanları arasından seçilecek **3 daire başkanından** kurulur. **Danıştay Başsavcısı** Kurul'un tabii üyesidir.
- **Görevleri:**
 - Danıştay Kanunu hükümleri dairesinde Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeler hakkında, disiplin kovuşturması yapılmasına ve disiplin cezası uygulanmasına karar verir.

Disiplin Kurulu

- Genel Kurulun her takvim yılı başında seçeceği **bir daire başkanıyla bir üyeden** ve birinci sınıfa ayrılmış **bir tetkik hâkimi** ile bir **Danıştay savcısı**ndan oluşur. Genel Sekreter Kurulun tabii üyesidir .
- **Görevleri:**
 - Danıştay memurları hakkında Yüksek Disiplin Kurulu görevlerini yapar;
- **Daireler:** **(2575 Md 13, 26 ve 27)**
 - **İdari Daire:** 1. Daire **(2575 Md 42)** **◀ 2014 ▶**
 - **Görevleri:**
 - Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini
 - Kanunlarında Danıştay'dan alınacağı yazılı bulunan düşüncelere ilişkin istekleri
 - 6830 sayılı İstihlak Kanununun otuzuncu maddesinin uygulanmasından çıkan uyuşmazlıkları
 - İdarei Umumiyei Vilayat Kanunu Muvakkatı gereğince doğrudan doğruya veya itiraz yoluyla Danıştay'a verilen işleri
 - Belediye Kanunu ile Danıştay'a verilip idari davaya konu olmayan işleri
 - Derneklerin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için yapılacak teklifleri
 - Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmalarına ilişkin mevzuat uyarınca görülecek işleri inceler ve gereğine göre karara bağlar veya düşüncesini bildirir.
 - **Vergi Dava Daireleri:** 3, 4, 7 ve 9. daireler
 - **İdari Dava Daireleri:** 2, 5, 6, 8. ve 10. daireler
 - >> Kurullar, **1 başkan** ve **4 üyenin** katılımıyla toplanır, **salt çoğunluk** ile karar verir. Görüşmeler **gizli** yapılır. **(2575 Md 13/2)** **◀ 2017 ▶** **◀ 2018 ▶**
 - >> Dairelerde yeteri kadar tetkik hakimi bulunur. **(2575 Md 13/3)**
- **Müdürlükler:**
 - Özlük İşleri Müdürlüğü
 - Evrak Müdürlüğü
 - Levazım Müdürlüğü
 - Kitaplık ve Yayın Müdürlüğü
 - Tasnif Müdürlüğü
 - Arşiv Müdürlüğü
 - Sosyal ve İdari İşler Müdürlüğü
 - Özel Kalem Müdürlüğü
- >> Danıştay başkanının katılmadığı kurullara Danıştay Başkanvekili başkanlık yapar. **◀ 2015 ▶** **◀ 2015 ▶**

>> Üyelik Seçimi:

- Danıştayda boşalan üyeliklerin **dörtte üçü** idari yargı hâkim ve savcılığından, **dörtte biri** ise diğer görevliler arasından seçilir. İdari yargı hâkim ve savcıları, HSK tarafından; diğer görevlerde bulunanlar ise, Cumhurbaşkanınca Danıştay üyeliğine seçilirler.
- Danıştay üyeleri **12 YIL** için seçilir.
- Danıştay başkanı ve başsavcısı seçilebilmek için **6 YIL**, başkanvekili ve daire başkanı seçilebilmek için **3 YIL** süre ile Danıştay üyeliği yapmış olmak zorunludur. Danıştay başkanı, başsavcısı, başkanvekilleri ve daire başkanlarının görev süreleri **4 YIL**'dir.

ÜNİTE 4: Uyuşmazlık Yargısı

Uyuşmazlık Yargısı: Adli ve idari yargı mercileri arasında ortaya çıkan görev (yargı yolu) ve hüküm uyuşmazlıklarının giderilmesini konu alan yargısal faaliyet çeşididir. ◀ 2018 ▶

- Bu mahkeme, **1961 Anayasası**'nın 142. maddesinde de bağımsız yüksek mahkeme olarak yerini almış ve görev alanı, ceza alanında doğan görev ve hüküm uyuşmazlıkları da dahil edilerek genişletilmiştir. ◀ 2017 ▶

AY Md 158:

*"**Uyuşmazlık Mahkemesi** adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir."*

*"Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, **Anayasa Mahkemesi'nin kararı** esas alınır."*

AY Md 160: *"Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyuşmazlıklarda **Danıştay kararları** esas alınır."*

(2247 Md 2) Mahkemenin Kuruluşu:

*"Uyuşmazlık Mahkemesi **1 Başkan** ile **6 asıl, 6 yedek** üyeden kurulur. ◀ 2017 ▶*

*Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, **Anayasa Mahkemesince** kendi üyeleri arasından seçilir.*

*Uyuşmazlık Mahkemesine, **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu** ile **Danıştay Genel Kurulunca** kendi daire başkan ve üyeleri arasından **üçer asıl, üçer yedek üye** seçilir.*

Toplantı yeter sayısı, asıl üyelerin mazeretleri halinde yedek üyeler alınmak suretiyle sağlanır."

(2247 Md 4) Görev Süreleri *"Uyuşmazlık Mahkemesinin Başkanı, Başkanvekili ve üyeleri **4 YIL** için seçilir" ◀ 2017 ▶*

• Birim ve Organlar:

- **Başkanlık:**
 - Başkanlık Sekreterliği
- **Genel Kurul:** !!! (Kitapta bahsedilmesine rağmen 2.7.2018 tarih 703 sayılı KHK md 183 ile kaldırılmıştır)
- **Başsavcılar:** Yazılı ve sözlü açıklamada bulunurlar, oya katılamazlar. (2247 Md 6)
- **Raportörler:** Geçici raportörlerin görevi, Başkan tarafından belirlenir ◀ 2017, 2018 ▶ ◀ 2017 ▶ ◀ 2018 ▶
- **Kalem ve Yazı İşleri Bürosu**

• Görevleri:

- Adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev (yargı yolu/yargı kolu) uyuşmazlıklarını ve hüküm uyuşmazlıklarını inceleyerek, kesin bir biçimde çözüme kavuşturmak
- **Uyuşmazlık Görevleri**

- **Görev Uyuşmazlığı**
 - **Olumlu Görev Uyuşmazlığı:** Başka bir yargı düzeninin görevi içine girdiği gerekçesi ile görevsizlik itirazının mahkemece reddi üzerine, görev alanı korunmak istenen yargı düzeni içinde yer alan Başsavcının, görev konusunun incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinden istenmesidir. (2247 Md 10) **◀ 2018 ▶**
Adli ve idari yargıya bağlı ayrı iki yargı merciine açılan ve tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davalarda bu yargı mercilerinin her ikisinin kendilerini görevli sayan kararlar vermiş olmaları, görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında ise, bu kararların kesinleşmiş bulunması durumunda ortaya çıkar.
 - **Olumsuz Görev Uyuşmazlığı:** Adli ve idari mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş bulunması halinde söz konusu olur. (2247 Md 14) **◀ 2013 ▶ ▶ 2018 ▶**
- **Hüküm Uyuşmazlığı:** Adli ve idari yargı mercileri tarafından görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde ortaya çıkar (2247 Md 24) **◀ 2018 ▶**
- **Çalışma Usûlü:** **◀ 2017 ▶**
 - Uyuşmazlık Mahkemesinde, üye tam sayısı hazır bulunmadıkça görüşmelere başlanamaz ve karar verilemez.
 - İncelemeler dosya üzerinde yapılır.
 - Mahkeme toplantısı Başkent'te yapılır.
 - Toplantı gündemi **3 GÜN** önce raporlarla birlikte üyelere dağıtılır.
 - Mahkemenin kararları kesindir. **◀ 2016 ▶**
 - İlke kararları Resmi Gazete'de yayımlanır
 - Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğunu bildiren yazının alındığı günden başlamak üzere **6 AY** içinde bu Mahkemenin kararı gelmezse yargı mercii davayı görmeye devam eder. Ancak, esas hakkında son kararı vermeden Uyuşmazlık Mahkemesinin kararı gelirse yargı mercii bu karara uymak zorundadır. (2247 Md 18)

ÜNİTE 5: Tebligat Hukuku ile İlgili Genel Bilgiler ve Tebligatın Yapılabileceği Kişiler

Tebligat: Bir yargılamaya/ilgili işleme ilişkin olan işlemleri, o yargılamaya ilgili kişilere, kanunda belirtilen usûle uygun olarak bildirmek (bildirimi içeren evrakı teslim etmek) (*maddi yön*) için Tebligat Kanunu'nda belirtilen mercilerce yapılan resmi belgelendirme (*şekli yön*) işlemi

◀ 2015,2017 ▶ ▶ 2016,2017 ▶

- Adil yargılanma hakkının (*AY Md 36*) **◀ 2014,2015 ▶ ▶ 2018 ▶ ▶ 2018 ▶ ▶ 2018 ▶** temel unsuru olan Hukuki dinlenilme hakkının (*HMK Md 27*) (*bilgilenme, açıklama, değerlendirilme*) bilgilenme bacağıının temini sağlanır. **◀ 2018 ▶ ▶ 2017,2018 ▶**
- Yargılamanın ilgili aşamasında belirli bir sürenin başlamasını sağlar.

Tebligat Kanunu:

1. Bab (Md 1-33) : Genel Hükümler >> Kapsam ve genel esaslar
2. Bab (Md 34-51): Hususi Hükümler >> Adli, idari, mali tebligatlar
3. Bab (Md 52-57): Cezai Hükümler

4. Bab (Md 58-64): Diğer kanunlarla ilişkiler ve ek hükümler

Tebliğatin Temel Aşamaları ◀ 2013,2015 ▶ ▶ 2016 ▶

1. Tebligat çıkarılması talebi
2. Tebligatı çıkaracak makamın tebliğ evrakını hazırlaması
3. Tebligatı yapacak merci (veya kişi) tarafından tebligatın usûlüne uygun şekilde teslim alınması
4. Tebligatın muhatabına (veya onun yerine tebellüğe yetkili kimseye) ulaştırılması ▶ 2017 ▶

Tebliğati Çıkaracak Merciler (TebK Md 1, TebY Md 2) ▶ 2015,2016,2017 ▶ ▶ 2017 ▶ ▶ 2018 ▶

- a. Yargı mercileri
- b. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri
- c. Özel bütçeli idareler
- d. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar
- e. Sosyal güvenlik kurumları
- f. Vakıf yükseköğretim kurumları
- g. İl özel idareleri
- h. Belediyeler
- i. Köy tüzel kişilikleri
- j. Barolar
- k. Noterler

Tebliğati Yapacak Merciler

- PTT
- Memur vasıtasıyla
- Kolluk kuvveti vasıtasıyla
- Doğrudan Tebligat (Tebliğati çıkaran makamın kendisi)
 - Davaya ilişkin belgelerin taraflara, müdahile veya vekile verilmesi
 - Duruşma sırasında, mahkemece sıfatları tespit edilen avukat sekreterlerine ve stajyerlerine, bir sonraki duruşma gününün bildirilmesi
 - Avukatların, takip ettikleri davalarda, makbuz karşılığında birbirlerine tebligat yapması ▶ 2013,2014,2015 ▶ ▶ 2016 ▶
 - Mahkeme kararları, yazı işleri müdürleri tarafından makbuz karşılığında taraflara verilmesi

Tebliğat Yapılacak Kişiler ▶ 2014 ▶

- Muhatabın kendisi (gerçek kişi veya tüzel kişi temsilcilerinden sadece birisi)
- Kendisine tebligat yapılacak kimse (yani muhatap) adresinde bulunamazsa, tebligat, kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerine yapılabilir (TebK Md 16, TebY Md 25) ▶ 2017,2018 ▶ ▶ 2018 ▶ ▶ 2018 ▶
- Belirli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenlerin kendisi yoksa, o yerde sürekli çalışan (**emri altındaki**) memur veya müstahdemlerinden birine, meslek veya sanatını evinde icra edenlerin memur veya müstahdemlerinden biri bulunmadığında, aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine tebligat yapılabilir (TebK Md 17, TebY Md 26)
- "*Kendilerine tebliğ yapılması caiz olan kimselerin o davada hasım olarak alakaları varsa muhatap namına kendilerine tebliğ yapılamaz.*" (TebK Md 39)
- **Kanuni Temsilciye Tebligat:**
 - Muhatabın medenî hakları kullanma ehliyeti bulunmuyorsa, tebligat, kanunî temsilcisine (veli / vasi / kayyım) yapılır.
 - Kanuni temsilcisi bulunanlara kanun hükümleri gereğince bizzat kendilerine tebligat yapılması icap ederse temsilciye tebligat yapılmaz.

- Kanuni temsilcisi olmayıp da bulunması gerekenlere usulüne göre kanuni temsilci tayini yoluna gidilir. **(TebY Md 19)**
- **Vekile Tebligat:**
 - Vekil aracılığıyla takip edilen dava ve işlerde tebligatın mutlaka vekile **(Avukatlık kanunu Md 35'e göre vekil olmayan ehil kimseler: vekaleti olan avukat ve birlikte çalışanları, dava vekili, dava takipçisi, kadastro kanunu kapsamında belli derece yakınlar)** yapılması gerekir. Tebligatın asıla yapılması gereken durumlar **(HMK Md 171, İİK Md 68/a ve ceza yargılaması gereğince kararların sanıklara tebliği)** hariçtir.
 - Birden fazla vekil varsa birine tebligat yapılması yeterlidir.
 - Vekilin avukat olması durumunda, avukatın bürosunda yapılacak tebligatların **resmî çalışma gün ve saatlerinde** yapılması gerekir **(TebK Md 11/2, TebY Md 18/1)**
 - Vekille takip edilen işlerde vekillerin birbirlerine doğrudan tebligat yapmaları mümkündür **(TebK Md 38, TebY Md 60, AvK Md 56)**
- **Tüzel Kişilere ve Ticarethanelere Tebligat:**
 - Tebligat yetkili temsilciye yapılır. Yapılmıyorsa, tebligat o yerde bulunan sıradaki yetkiliye, evrak müdürü gibi bu işle görevli kişiye, memur veya müstahdemlerden birine yapılır. **(TebK Md 13, TebY Md 20, 21)**
 - Gerçek veya tüzel kişiye ait bir ticarethanenin işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda, yetkili ticarî mümessile yapılan tebligat geçerlidir **(TebK Md 12/2, TebY Md 20/3)**
- **Askeri Kişilere Tebligat:**
 - Erata tebligat yapılması gereken durumlarda, kıta komutanı veya müessese amiri gibi en yakın üste tebligat yapılmalıdır. **(TebK Md 14/1, TebY Md 22/1)**
 - Diğer kişilerin kendisine tebligat yapılır.
 - Sefer halinde olan birlik veya kurumdaki askerî kişilere tebligat yapılması gerekirse, muhatabın bağlı olduğu kuvvet komutanlıkları aracılığıyla tebligat işlemi gerçekleştirilir **(TebK Md 15, TebY Md 24/1)** ◀ 2015 ▶ ◀ 2015,2016 ▶ ◀ 2017,2018 ▶ ◀ 2018 ▶ Bu durumda tebligatı, kıta komutanı, müessese amiri gibi en yakın üst yapar **(TebY Md 24/2)**
- **Otel, Hastane, Fabrika, Okul Gibi Yerlerde Tebligat:**
 - Muhataba erişilemiyorsa, tebligat idareci veya kısım amirine yapılır **(TebY Md 27/2)** ◀ 2016,2018 ▶
- **Tutuklu ve Hükümlülere Tebligat:** ◀ 2015 ▶
 - Tebligat (kanuni temsilci atanmamış ise) öncelikle tutuklu/hükümlüye yapılır. Yapılmıyorsa müdür veya memura yapılır.
 - **1 YIL** veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlara kanunî temsilci atanması gerektiğinden, tebligatın da kanunî temsilciye yapılır. ◀ 2015 ▶ ◀ 2015,2018 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶

Yaş ve Ehliyet Şartı: "Muhatab yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran onsekiz yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması lazımdır" **(TebK Md 22)**

ÜNİTE 6: Tebligatın Yapılabileceği Yer, Tebligat Süreleri, Tebliğ Evrakı ve Giderleri

Tebliğatın Yapılacağı Yer

- Kural olarak muhatabın adresinde tebligat yapılır. **(TebK Md 10/1)**
 - Muhatabın yerleşim yeri (ikametgâh), sürekli oturduğu yer (mesken) ve tebligat yapılan adres farklı olabilir.
 - Tebligat yapılacak kimse bulunamaz ancak yeni adresi öğrenilirse ve yeni adres kendi bölgesi sınırları içinde kalıyorsa tebligatı yapar. Eğer muhatabın yeni adresi bilinmekle

birlikte, adres memurun dağıtım bölgesi dışında kalıyorsa memur bunu mazbataya not eder ve tebliğ evrakı dağıtım merkezine gönderilir.

- *"Bilinen (veya yukarıda açıklandığı şekilde ilgililerce bildirilen) en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi (MERNİS adresi), bilinen en son adres olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır."* (TebK Md 10/2)
◀ 2013,2014,2015 ▶ ▶ 2016 ▶
- *Kendisine yukarıdaki şekilde tebligat hukukuna tebligat yapılamayan, adres kayıt sisteminde de adresi bulunmayan ve yapılan soruşturmaya rağmen adresi tespit edilemeyen kimsenin adresi meçhul sayılır "* (TebK Md 28/2)
- **Adresten Başka Yerde Tebligat**
 - Muhatabın kabulü hâlinde, bilinen en son adresi dışında, başka yerde de tebligat yapılabilir. (TebK Md 10/II)
- **Adresin Değiştirilmesi**
 - Adresine daha önce usulüne uygun bir biçimde tebligat yapılan kimse, yeni adres bildirmez ve AKS'deki adresini de tespit edilemezse artık adres araştırması yapılmaz ve tebliğ evrakının bir örneği eski adresin bulunduğu binanın kapısına yapıştırılır; ▶ 2017 ▶ tebligatın eski adresin kapısına asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır. Bundan sonra eski adrese çıkarılan tebligatlar, muhataba yapılmış kabul edilir.
 - Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslukunca, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yapılması gereken usulle gönderilen bildirim adresine ulaştırılmasının belgelendiği tarihten itibaren **30 GÜN** sonra tebligat yapılmış sayılır (TebK Md 35/5)
- Tüzel kişiler bakımından resmi kayıtlardaki adres esas alınır.

Tebliğat Yapılacak Zaman

- Tebligat normal çalışma gün ve saatlerinde yapılabileceği gibi resmî tatil günlerinde ve adli tatilde (*tatilin bittiği günden itibaren 1 HAFTA daha uzatılmış sayılmak kaydıyla*) de yapılabilir (TebK Md 33, TebY Md 55) Gece vakti de tebligat yapılması mümkündür (TebK Md 54)
◀ 2013 ▶ ▶ 2017 ▶ ▶ 2017 ▶
- Avukat tarafından takip edilen işlerde, avukatın bürosunda yapılacak tebligatlar ancak resmî çalışma gün ve saatlerinde yapılabilir (TebK Md 11/3) ▶ 2017 ▶ ▶ 2018 ▶
- Yurtdışına gönderilen ve duruşma tarihi gibi belirli bir tarihi adresleyen tebligatın, tebliğde belirtilen günden en az **3 AY** önce ilgili bakanlığa gönderilmesi gerekir (TebK Md 41)
▶ 2015,2018 ▶ ▶ 2017 ▶

Tebliğat Evrakı

- Tebligat zarfı beyaz renkli olur. Ancak bilinen adrese yapılan tebligatın başarısız olması halinde AKS kaydına yapılacak tebligatın zarfı açık mavi renkte olur. ▶ 2015 ▶ ▶ 2015 ▶ ▶ 2016 ▶
- Davetiye, basit yargılama usulü davetiyesi, yemin davetiyesi zarfın içine konulmadan gönderilebilir. (TebK Md 59/2)

Tebliğ mazbatası: Tebligat memuru tarafından tebliğ işlemini tespit eden belge

◀ 2014 ▶ ▶ 2015,2018 ▶ ▶ 2016 ▶ ▶ 2018 ▶

- Tebligatın konusu bildirim yapılmış olmasına rağmen tebliğ mazbatası düzenlenmemişse, tebligat yapılmamış sayılır.
- Tebliğ mazbatası düzenlenmekle birlikte ilgili mevzuata uygun şekilde düzenlenmemişse, tebligat mevcuttur ancak usulsüzdür.
- Doğrudan tebligatın söz konusu olduğu hâllerde, tebliğ mazbatası düzenlenmez.
- Tebliğ mazbatası şu hususları içermelidir: ▶ 2015 ▶ ▶ 2018 ▶
 - Tebliği çıkaran merciin adı
 - Tebliği isteyen tarafın adı, soyadı ve adresi

- Tebliğ olunacak kişinin adı, soyadı ve adresi
- Tebliğin konusu
- Tebliğin kime yapıldığı ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimsenin adı, soyadı, adresi ve tebellüğe ehil olduğu
- Tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığı
- Tebliğ imkânsızlığı veya tebellüğden imtina hâlinde, bu hususlara ilişkin işlemlerin yapıldığını ve imtina için gösterilen sebebi
- Tebligatın AKS'deki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kayıt
- Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzası

Yönetmelik Ek-1:

- 1 N'olu Örnek - Davetiye örneği
- 3 N'olu Örnek - Tebliğ mazbatası örneği
- 4 N'olu Örnek - Yabancı ülkedeki Türk vatandaşları için mazbata örneği
- 5 N'olu Örnek - Türkiye'de oturan yerli ve yabancılara Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yapılacak tebligatlar için mazbata örneği
- 8 N'olu Örnek - Tevdi listesi örneği >> Usulüne uygun düzenlenip gerekli masrafı ödenmiş olan tebligat evrakı, tebliği çıkaran merci tarafından tevdi listesi ile birlikte PTT işletmesine verilir **(TebY Md 75)** ◀ 2016,2018 ▶ ◀ 2018 ▶

Davetiye

Davet: Mahkemenin, bir kimseyi huzuruna çağırması ◀ 2014,2015 ▶ ◀ 2018 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶

Davetiye: Davetin yazılı şekli

- Davetiyede bulunması gerekenler:
 - Tarafların ve varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile yerleşim yeri veya mesken yahut iş adresleri
 - Anlaşılacak şekilde kısaca tebliğin konusu
 - Davet edilen kişinin hangi mercide ve hangi gün ve saatte hazır bulunması gerektiği ve bu merciin yeri,
 - Kanunlarına göre davetiye ve celpnamelerde belirtilmesi gereken diğer hususlar
 - Davetiyeyi çıkaran merciin mührü ve mahkeme yazı işleri müdürü ve diğer mercilerde yetkili memurun imzası

Tebliğat Giderleri ◀ 2016 ▶

- Aksine bir hüküm olmadıkça, tebligat yapılmasını isteyen kimse, tebligat giderlerini peşin olarak öder. Tebliği çıkaracak yargı merci tarafından belirlenen süre içinde gerekli tebligat ücretini vermeyen kimse, talebinden vazgeçmiş sayılır **(TebK Md 5, TebY Md 8/1-2)**
 - İstisnalar:
 - İİK Md 62: Alacaklı takip yaparken takip masrafları ile birlikte, borçlunun muhtemel itirazının kendisine tebliğine ilişkin masrafları da ödemek zorundadır.
- Adli yardımdan yararlananların, ödemeleri gereken ücret veya masraflar, ileride haksız çıkacak taraftan alınmak üzere ilgili mercilerce ödenir.
- PTT işletmesi, mücbir hâller dışında herhangi bir sebeple ziyaa uğrayan tebliğ evrakının yeniden tanzim ve tebliği için gerekli masrafları Posta Hizmetleri Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre öder.
- Yabancı elçilik ve konsolosluklardan gönderilen evraka ait ücret veya masrafın bu elçilik veya konsolosluklardan talep edilebilmesi, anlaşmalar hükümlerine ve karşılıklılık esaslarına tâbidir.

- Memur vasıtasıyla yaptırılacak tebliğlerde, tebliğ yapana verilecek masrafların miktarı, tebliğ yapılacak kişinin bulunduğu yerin uzaklığına göre, her mali yılbaşında, **il idare kurullarınca** tespit edilir. ◀ 2015 ▶

ÜNİTE 7: Tebligat Usulü

Temel Kaideler:

- Tebligat, bir mazbata ile belgelendirilir. Her tebligatta ayrı bir tebliğ mazbatasının düzenlenmesi, mazbatanın tebligat yapılan kişi ile memur tarafından imzalanması şarttır (**TebY Md 33/1-3**).
- Kendisine tebligat yapılacak kimsenin mazbatada imzasının (imza atamayacak durumda ise şahit huzurunda parmak izi) bulunması gerekir.
 - Parmak Seçimi:
 - Sol elinin başparmağı ◀ 2013 ▶ ◀ 2016,2018 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶
 - Yoksa, aynı elinin diğer bir parmağı
 - Yoksa, sağ elinin başparmağı
 - Yoksa, diğer parmaklarından biri
- Tebliğ memurunun, tebliğ yapılacak kişinin kimliğini araştırma yetkisi ve ehil olup olmadığını tespit etme sorumluluğu vardır (**TebY Md 34**).

Adreste Bulunamama veya Tebellüğden Kaçma

- AKS'deki yerleşim yerine meşruhat verilerek çıkartılan tebligatlar hariç, tebliğ yapılabilecek durumda kimsenin bulunmaması halinde tebligat memuru, öncelikle adreste bulunmama gerekçesini (ve geçici / sürekli olup olmadığını) komşu vb. öğrenerek (**araştırma yükümlülüğü vardır >> araştırma güçlüğü olması halinde belirtmek şartıyla**) ◀ 2013 ▶ ◀ 2018 ▶ beyanlarını tebliğ mazbatasına imzalamasını ister. (**TebY Md 30/1**).
- "Belirtilen adreste muhatap veya yerine tebligat yapılacak kimse bulunmuyorsa tebliğ memuru, evrakı o yerin muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyelerinden birine yahut kolluk amir veya memuruna imza karşılığı teslim eder" (**TebK Md 21/1, TebY Md 30/1-31/1**). ◀ 2015 ▶ ◀ 2015 ▶
- Muhtar, ihtiyar heyeti üyeleri, kolluk amir veya memurları yukarıda belirtilen çerçevede kendilerine **teslim edilen evrakı kabule mecburdur** (**TebK Md 21/3**). Aksi durum tebligat suçu oluşturur "**Muhatap namına kendilerine tebligat yapılan kimseler tebliğ evrakını muhataplarına en kısa zamanda vermedikleri ve bundan gecikme veya zarar vukua geldiği takdirde bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Kendisine yapılması gereken tebligatı almayan muhatap ile muhatap adına tebligatı kabule mecbur olup da tebligatı kabul etmeyenler hakkında da yukarıda belirtilen cezalar uygulanır.**" (**TebK Md 54**)
- Akabinde tebliğ memuru düzenleyeceği **ihbarnameyi** tebliğ evrakında belirtilen adresin kapısına yapıştırır. Bu aşamadan sonra, tebliğ memuru ayrıca durumu muhataba haber vermeleri için en yakın komşuya, varsa yönetici veya kapıcıya da (imza karşılığı) bildirir ve yapılan işlem ile bildirilen kişi mazbatada belirtilir. (**TebY Md 31**)
- İhbarnamenin kapiya yapıştırıldığı tarih, **tebliğ tarihi** sayılır.
- İhbarname **10 GÜN** süreyle kapıda kalır (**TebY Md 32, 33/2**) ◀ 2018 ▶
- Kendilerine tebligat bırakılan kişi ve merciler, tebliğ evrakını, **3 AY** saklamakla yükümlüdür. Tebliğ evrakı, belirli bir süreyi içeriyorsa evrak, içerdiği sürenin bitiminden itibaren **3 AY** daha saklanır (**TebY Md 33/2**). ◀ 2015,2018 ▶

Tebellüğden Kaçınma

- Komşuya, kapıcıya vd. bilgi verme işlemi hariç, yukarıda anlatılan "**Adreste Bulunamama**" aşamalarının tamamı uygulanır.

Muhatabın Geçici Olarak Başka Yere Gitmesi

- Muhatap yerine tebligat yapılabilecek kimseler, muhatabın geçici olarak başka yere gittiğini belirtirlerse durum ve beyanda bulunanın kimliği tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyanda bulunan tarafından da imzalandıktan sonra, tebliğ evrakı bu kişilere verilir. Bu kişilerin tebligatı almaları zorunludur.
- Tebligat evrakını aldıkları tarihte tebligat yapılmış sayılır.
- Kişi tebligatı almaktan kaçınırsa, "**Adreste Bulunamama**" aşamalarının tamamı uygulanır. Bu konudaki ihbarnamenin kapağıya yapıştırıldığı tarihten **15 GÜN** sonra tebligat yapılmış kabul edilir (**TebK Md 20**). ◀ 2017 ▶ ▶ 2018 ▶

Muhatabın Belirtilen Adresten Devamlı Olarak Ayrılmış Olması veya Hiç Oturmaması

- Tebliğ memurunun (imzalı beyanlar çerçevesinde) yaptığı araştırmaya istinaden:
 - devamlı ayrılma durumunda yeni adres de tespit edilemiyorsa,
 - ölüm hâlinde ise başka bir işleme gerek kalmadan ◀ 2016 ▶ ▶ 2018 ▶tebliğ evrakı tebligatı çıkaran mercie iade edilir (**TebY Md 30/2**).
- Yeni adres tespit edilebiliyor ise, mazbatada bu belirtilir. ◀ 2016 ▶ ▶ 2018 ▶
 - Bu adres tebliğ memurunun dağıtım bölgesi içinde ise, tebligatı o adrese yapar. ◀ 2017 ▶ ▶ 2017,2018 ▶
 - Aksi takdirde tebliğ memuru, tebliğ evrakını bağlı olduğu posta merkezine iade eder. Bu durumda tebligat, tespit edilen yeni adrese yapılır (**TebY Md 30/4**)

>> Bu süreçte, tebligat evrakında belirtilen tarihe göre, TebY Md 15'te yer alan sürelerden **daha az bir zaman kalmışsa** (veya tespit edilen adres yabancı bir ülkede ise), posta merkezi, tebliğ evrakını, tebligatı çıkaran mercie geri göndermelidir (**TebY Md 30/5**)

AKS'deki Adrese Tebliğ Yapılması

- Muhatap o adreste hiç oturmamış veya bu adresten sürekli ayrılmış olsa dahi, tebliğ memurunun tebliğ olunacak evrakı, o yerine muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden birine veyahut kolluk amir veya memurlarına imza karşılığı teslim etmesi ve tesellüm edenin adresini içeren ihbarnameyi tebligat için belirtilen binanın kapısına yapıştırması gerekir (**TebY Md 30/2**). ◀ 2013 ▶

Muhatabın Daha Önce Kendisine Tebligat Yapılan Adresini Değiştirmiş Olması (35'e Göre Tebligat)

- Muhataba daha önce geçerli şekilde tebligat yapılmış olması, **her bir yargılama işlemi için ayrı ayrı** düşünülmelidir.
- Muhatap adres değişikliğini **bildirmezse** ve adres kayıt sisteminden de yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, adres araştırması yapılmaksızın tebliğ evrakının bir örneği eski adrese ilişkin binanın kapısına asılır ve **asılma tarihi, tebliğ tarihi sayılır**. ◀ 2016 ▶ ▶ 2018 ▶
- Türk vatandaşları için **yurtdışında** adres değişikliklerinin bildirilmemesi durumunda; bu kişinin yurt dışında daha önce tebligat yapılan adresine, Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslughunca, yabancı ülkelerde Türk vatandaşlarına yapılacak tebligata ilişkin (**TebY Md 43**) gönderilen bildirim adresine ulaştığının belgelendiği tarihten itibaren **30 GÜN** sonra tebligat yapılmış sayılır (**TebK Md 35/5, TebY Md 57/5**)

Tüzel Kişiler için Tebligat:

- Daha önce **tebligat yapılmamış olsa bile** tüzel kişiler bakımından resmî kayıtlardaki adresleri esas alınır ve bir önceki bölümde anlatılan (yukarıdaki) hükümler uygulanır (**TebK Md 35/4, TebY Md 57/4**).

İLANEN TEBLİGAT

- Adresi bilinmeyen ve bulunamayan (meçhul) kimselere (en son çare olarak) ilanen tebligat yapılır. ◀ 2013,2014,2015 ▶ ◀ 2015,016 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶
- Resmî ilanların yayımlanması için aracılık etmekle görevli kuruluş, Basın İlan Kurumudur (**BİK Md 2/1**).
- **TebK Md 29 - İlan Şekli:** "İlan suretiyle tebliğ, tebliği çıkartacak merciin mucip sebep beyaniyle vereceği karar üzerine aşağıdaki şekilde yapılır.
 1. İlan alakalının ittilainna en emin bir şekilde vasıl olacağı umulan ve varsa tebliği çıkaran merciin bulunduğu yerde intişar eden birer gazetede ve ayrıca elektronik ortamda yapılır.
 2. Tebliğ olunacak evrak ve ilan sureti, tebliği çıkaran merciin herkesin kolayca görebileceği bir yerine de asılırMerci, icabına göre ikinci defa ilan yapılmasına karar verebilir. İki ilan arasındaki müddet **1 HAFTA**'dan aşağı olamaz. Gerekliyorsa ikinci ilan, yabancı memleket gazeteleriyle de yaptırılabilir."
- Tebligat olunacak evrak ve ilan sureti, **1 AY** süre ile asılı kalır (**TebY Md 49/1-2**)
- İlanda şu hususlar yer almalıdır (**TebK Md 30, TebY MD 51**):
 - ◀ 2017 ▶ ◀ 2017,2018 ▶ ◀ 2018 ▶
 - İlgililerin ad ve soyadları, işleri, yerleşim yeri veya mesken yahut iş yeri adresleri,
 - Tebliğ olunacak evrak içeriğinin özeti,
 - Tebliğin anlaşılabilirlikte şekilde konusu ve sebebi,
 - İlanın hangi merciden verildiği,
 - İlan daveti içeriyorsa nerede ve ne için, hangi gün ve saatte hazır bulunacağı.
- İlan yoluyla tebliğ, son ilan tarihinden itibaren **7 GÜN** (tebliğe karar veren mercinin takdirine göre en fazla **15 GÜN**) sonra **yapılmış sayılır** (**TebK Md 31; TebY Md 52**). ◀ 2016 ▶
- İstisnalar:
 - Kat Mülkiyeti Kanunu'nun uygulandığı hâllerde, ortak taşınmazda oturmayan her bağımsız bölüm sahibi, apartman yönetimi ve ortak giderler ile ilgili tebligat yönünden geçerli olmak üzere, Türkiye'de bir adresini yöneticiye yazılı olarak bildirmek zorundadır.
 - Bağımsız bölüm sahibinin adres bildirmemesi veya yazılı olarak bildirdiği adrese tebligat yapılamaması hâllerinde, bundan sonraki bütün tebligatlar, o kişiye ait bağımsız bölümde fiilen oturana yapılır.
 - Bağımsız bölümde fiilen oturan yoksa ilan tahtasına asılan tebligat örneği bağımsız bölüm sahibine yapılmış sayılır (**TebK Ek madde 1**).

ELEKTRONİK YOLLA TEBLİGAT

- Temel İlkeler (**ETY Md 4**)
 - a) Teslim, bilgilendirme ve belgelendirmenin sağlanması.
 - b) Bilgi güvenliğinin sağlanması.
 - c) Kişisel verilerin korunması.
 - ç) Entegrasyon ve işbirliğinin sağlanması.
 - d) Hizmet kalitesinin sağlanması.
 - e) Ulusal ve uluslararası standartların sağlanması.
- **TebK Md 7/A:** "Aşağıda belirtilen gerçek ve tüzel kişilere **tebliğatin elektronik yolla yapılması zorunludur**.
 1. 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar.
 2. 5018 sayılı Kanunda tanımlanan mahallî idareler.
 3. Özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları.

4. Kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri.
 5. Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar.
 6. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları.
 7. Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri. ◀ 2014 ▶
 8. Noterler.
 9. Baro levhasına yazılı avukatlar.
 10. Sicile kayıtlı arabulucular ve bilirkişiler.
 11. İdareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini veya sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsile yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birim." Elektronik yolla tebligat, muhatapın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen 5. GÜN'ün sonunda yapılmış sayılır.
- Bu Kanun uyarınca yapılan elektronik tebligat işlemleri, PTT A.Ş. tarafından kurulan ve işletilen **Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS)** üzerinden yürütülür.

ETY Md 15 - İşlem ve Delil Kayıtlarının Saklanması: Olay kayıtları günde en az bir defa olmak üzere zaman damgası eklenerek güvenli elektronik imzayla imzalanır ve erişilebilir şekilde arşivlerde 30 YIL süreyle saklanır. ◀ 2017 ▶

UETS, yetkili makamlar ve muhatap arasındaki işlem kayıtları ile UETS'deki bilgi güvenliğini/iş sürekliliğini tehdit eden/öngörülemez durumlar ait işlem kayıtları 10 YIL saklanır.

Ülke Dışı ve Yabancılara Yapılacak Tebligat

- Her ülkenin tebligat kuralları ve tebligat hukuku, kendi egemenlik alanı ile sınırlı olarak uygulanır.
- Yurtdışına tebligattaki eksenler:
 - adil yargılanma hakkı
 - egemenlik sorunu
 - usul ekonomisi
 - uluslararası adli yardım

Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarına Tebligat

- Tebliğ çıkaran mercinin, tebliğ evrakını C. Başsavcılığına tevdi etmesi ve Adalet Bakanlığının (ilgili Genel Müdürlüğünün) tebligat yapılacak vatandaşın bulunduğu bölgedeki Türk temsilciliğine bu evrakı ulaştırması yeterlidir.
- Tebligatta 3 temel usul vardır:
 1. Tebligat o yerdeki Türk Büyükelçiliği veya Konsoloslugu ya da bunların görevlendirecekleri memur aracılığıyla yapılabilir. Tebliğ evrakının Türk temsilciliğine ulaştırılması konusunda, yabancılara yapılacak tebligattaki ilk aşamanın takip edilmesi gerekir.
 - Türk vatandaşı olan muhatap öncelikle tebligattan **haberdar edilir** ve ayrıca 30 GÜN içinde tebligatı alması (aksi takdirde tebligatın yapılmış sayılacağı) için kendisine (o ülke mevzuatının izin verdiği yöntemle ve belgelendirilerek) bir **bildirimde** bulunulur.
 - Muhatap temsilciliğe gelmekle birlikte tebligatı almaktan kaçınırsa tutanak düzenlenir ve tebligat **o tarihte yapılmış sayılır**.
 - Tebligata ilişkin her türlü tutanak, geciktirilmeksizin tebligatı çıkaran mercie iade edilir.
 2. Tebligatı çıkaran yargı mercii, tebliğ evrakını hazırlayarak **doğrudan** o yerdeki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsolosluguna gönderebilir.

3. Yapılan tebligat işlemlerine rağmen muhatap olan Türk vatandaşına ulaşmak mümkün olmamışsa bu durumda yabancı ülke makamları devreye sokulur, yabancı ülke makamları aracılığıyla anlaşmalar çerçevesinde tebligat yoluna gidilir.

Yurt Dışında Bulunan Resmî Görevlilere Tebligat

- Yabancı bir ülkede resmî bir görevle ya da görevlendirmeye bulunan Türk memurlarına tebligat, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yapılır. **(TebK Md 27)**. **◀ 2015,2017 ▶** **◀ 2017 ▶** **◀ 2018 ▶**
- Dışişleri Bakanlığı da memurun bulunduğu yerdeki temsilcilik aracılığıyla tebligatı gerçekleştirir **(TebY Md 46)**.
- Yabancı ülkede bulunan askerî kişilere ise bağlı buldukları Kuvvet Komutanlığı aracılığıyla tebligat yapılır.

Yurt Dışında Bulunan Yabancılara Tebligat

- Tebligat Kanunu'na ilaveten uluslararası anlaşma hükümleri ve karşılıklılık esasları dikkate alınmalıdır.
- Tebliğ evrakına, muhatabın ad ve soyadı, tam ve açık adresi, uyruğu yazılır.
- Tebliğ evrakı ve mazbatalı zarf, muhatabın bulunduğu ülke diline tercüme edilir.
- Tebligatı çıkaran mercinin, bağlı bulunduğu bakanlığa (adli konularda kural olarak Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü) gönderdiği tebligat, (gerekli hallerde Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla) muhatabın bulunduğu yerdeki Türk Büyükelçiliği veya Konsoloslukuna gönderilir.
- Türk temsilciliğine gönderilen evrakın tebliği, o ülkedeki yetkili makam aracılığıyla yapılır. Bunun için anlaşma veya o ülke kanunları imkân tanıyorsa o yerdeki Türk siyasi memuru veya konsolosu, tebligat yapılmasını yetkili makamlardan ister.

Türkiye İçinde Bulunan Yabancılara Tebligat

- Türkiye de bulunan yabancıların diplomatik bir ayrıcalığı ve özel bir durumu yoksa Türkiye içinde diğer kişilere yapılan tebligata ilişkin kurallar onlar için de geçerli olacaktır
- Tebliğ memurunun yabancı diplomatik temsilcilikte Tebligat Kanunu ve Yönetmeliği çerçevesinde tebligat yapması mümkün değildir. Diplomatik ayrıcalığı bulunanlara veya yabancı ülke temsilciliğinde adresi olanlara gönderilecek tebligat evrakı:
 - Adalet Bakanlığı aracılığı ile Dışişleri Bakanlığına iletilir.
 - Dışişleri Bakanlığı ilgili yabancı ülke temsilciliğine tebligatı iletir
 - ilgili yabancı ülke temsilciliği bu tebligatı gerçekleştirir **(TebY Md 45/4)**.

Yabancı Ülkeden Gelen Tebligatın Türkiye'de Yapılması **◀ 2014 ▶**

- Tebliğ evrakı, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilir.
- Adalet Bakanlığı tebliğ evrakını muhatabın bulunduğu yerdeki C. Başsavcılığına gönderir.
- C. Başsavcılığı, tebliğ evrakını duruma göre, muhatabı çağırarak, kolluğu görevlendirerek ya da normal tebligat yollarıyla tebligatı yapar. **◀ 2015 ▶** **◀ 2016 ▶**
- Tebligat işlemleri tamamlandıktan sonra aynı yolla geri gönderilir **(Teb K m. 26, TebY m. 44)**.

ÜNİTE 8: Usulsüz Tebligat ve Tebligat Suçları

- Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik anlamında resmî tebligattan söz edilemiyorsa usulsüz tebligattan da söz edilemez.
 - Resmî tebligat çıkarmaya yetkili olmayan bir merci, resmî tebligat çıkarır ve tebligat da yanlış yapılırsa bu usulsüz tebligat sayılmaz.

- Resmî tebligat yapılması gereken durumlarda, resmî tebligata ilişkin usuller bırakılarak normal posta yoluyla ya da kargo ile bildirim yapılması, bu konuda da yanlışlıkların olması hâlinde usulsüz tebligata ilişkin sonuçlar doğmaz.
- **Gecikmiş İtiraz:** Muhatabın geçerli bir özre dayanarak tebligat konusu işlemi yapamaması >> **Geçerli tebligat olmalıdır**
 - **Örnek:** Geçerli olarak ödeme emri tebliğ edilen bir borçlunun, süresinde ödeme emrine itiraz edememesi hâlinde şikâyet değil, şartları varsa gecikmiş itiraz yoluna başvurması gerekir
- **Eski Hale Getirme:** Yargılamada eski hale getirme talebinde bulunmak için, önce **geçerli bir tebligat olmalı** ancak işlemi yapacak olan kimse elinde olmayan sebeple süreyi geçirmelidir
- Bir tebligat usulsüzse, kural olarak **geçersizdir**. Ancak bu geçersizlik, **yokluk ya da mutlak bir geçersizlik değildir. (TebK Md 32)**.
 - Usulsüz tebliğe rağmen, muhatap tebliği öğrenmişse, tebligat geçerli kabul edilir. **(TebK Md 32)**
 - Muhatap usulsüz tebliği hiç öğrenmemişse tebligat hiç yapılmamış sayılır. **(TebK Md 32)**
 - Muhatabın, usulsüz de olsa tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi sayılır. **(TebK Md 32)** ◀ 2015 ▶ ◀ 2015,2017,2018 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶
 - Aksi ispat edilemez (kabul edilmez).
 - Muhatap açıkça beyan etmemekle birlikte bu tebliğe dayanarak işlem yapmış ise, tebliği öğrendiği kabul edilir ve süre buna göre işletilir. ◀ 2016 ▶ ◀ 2018 ▶
 - Muhataba tanınan bu hak iyi niyet çerçevesindedir.
- Tebligatın usulsüz olup olmadığını ilgili merci re'sen dikkate almalıdır.
 - **Örnek:** Ödeme emri usulsüz tebliğ edilmişse, icra dairesi takibe devam etmemeli, yeniden tebligat çıkarmalıdır.
- Tebligat usulsüzlüğü, muhatap tarafından her zaman (**tebligatı çıkaran mercide**) ileri sürülebilir. İlgili merci gereken işlemi yapmazsa "**şikayet**" yoluyla hukuki yola başvurulur.
 - **Örnek:** İcra takibinde, tebligat usulsüzlüğü icra dairesinde ileri sürülmelidir. ◀ 2015 ▶ ◀ 2015,2016,2017,2018 ▶ ◀ 2017,2018 ▶
- Tebligat usulsüzlüğüne ilişkin konular ancak asıl hükümlerle birlikte kanun yoluna başvuru konusu olabilir.
- Başlı başına bir nihai kararın tebliği usulsüzse **kanun yoluna başvuru** yapılabilir. Bunu geç öğrendiğini beyan edip süresi geçtikten sonra kanun yoluna başvuran kişinin talebini mahkeme reddederse, bu red kararına karşı **7 GÜN** içinde kanun yoluna başvurulabilir **(HMK Md 346,366)** ◀ 2014 ▶ ◀ 2015 ▶ ◀ 2017 ▶
- Tebligat usulsüzlüğü bir dava sırasında fark edilmemişse ya da muhatap bir hile sebebiyle hiçbir şekilde yargılamaya dâhil olmamışsa verilen karar kesinleşse de şartları oluştuğunda, kesin hükme karşı **yargılamanın yenilenmesi** yoluna da başvurulabilir **(HMK Md 374)**. ◀ 2013,2014 ▶
- Tebligat evrakı **resmî belge** niteliğindedir. Bu sebeple tebligat evrakındaki sahtelik iddiaları, resmî evrakta sahteliğe ilişkin hükümler dikkate alınarak değerlendirilir.

Tebligat Suçları ◀ 2013,2014,2015 ▶ ◀ 2015,2016,2017,2018 ▶ ◀ 2016,2017,2018 ▶ ◀ 2018 ▶

- Yanlış adres bildirilmesi **(TebK Md 53)**
- Kendisine yapılması gereken tebligatı almamak **(TebK Md 54/2)**
- Muhatap adına tebligat yapılan kimselerin, tebligat evrakını muhataba vermemesi **(TebK Md 54/2)**
- Yalan beyan **(TebK Md 55)**
 - Muhatap hakkında yalan beyanda bulunmak
 - Muhatap ya da onun yerine tebligat yapılacak kimselerden olmadığı hâlde yalan beyanda bulunarak tebliğ evrakını almak

- Tebliğ evrakının asılmasına ilişkin suçlar (**TebK Md 56**)
 - Tebligat evrakı ya da ihbarnamenin yapıştırılması veya asılmasına karşı koymak ya da bu evrakı koparmak, imha etmek, okunamaz hâle getirmek

>> Tebligat Kanunu'nun uygulanmasında görevli bulunan memur ve hizmetliler ile mahalle, köy muhtar ve ihtiyar heyeti ve meclisi üyeleri işledikleri suçlar ile kendilerine karşı işlenen suçlardan dolayı **Türk Ceza Kanunu**'nun kamu görevlilerine ilişkin hükümleri ile cezalandırılır. Bu cezanın dışında ayrıca idarî soruşturma da yapılabilir (**TebK Md 52**). ◀ 2016 ▶ ◀ 2016 ▶

© 2019 - 2020 Dr. Mustafa AFYONLUOĞLU

Sorumluluk Reddi: Bu dokümanda yer alan bilgiler 2019-2020 Eğitim Döneminde AÖF E-Kampüs'te yayımlanan ders materyalleri, ilgili eğitim videoları, ilgili mevzuat ve Canlı Ders videolarındaki anlatımlardan hazırlanmıştır. Dokümandaki bilgilerde yer alan olası hata ve eksikliklerden sorumluluk kabul edilmemektedir. Adalet programı sınavlarına hazırlanmada temel kaynak olarak Anadolu Üniversitesi e-Kampüs sisteminde yer alan ders materyalleri esas alınmalıdır.

Bu dokümanın en güncel şekli, ücretsiz olarak <http://afyonluoglu.org/aof-ders-notlari/> adresinden indirilebilir.

Dokümandan alıntı yapılması halinde kaynak gösterilmesi zorunludur.

Başka bir yerde yayımlanması, web sitesinin referans gösterilmesi ve orijinal şekli üzerinde ekleme, değişiklik ve kesinti yapmamak kaydı ile izne tabi değildir.

Son Güncelleme Tarihi: 14.01.2020